

F1013 ✓ 8019

კავკასიონი

ყოველკვირეული გაზეთი

KAUKASIONI

საქართველო
საზღვროთა

საზღვროთა

იბერია

თბილისი

„იბერიას“ კორესპონდენტის ცნობით, გუშინ, დაახლოებით 21.00 სთ-ზე გრიგოლეთთან (ლანჩხუთის რაიონი) ექსპრესიზმების მომხრე შეიარაღებულმა ფორმირებებმა სცადეს შეტევის განხორციელება საქართველოს სამთავრობო ჯარებზე. მათი მიზანი იყო დაეკავებინათ გრიგოლეთში მდინარეზე გადებული ხიდი. ამისათვის მათ გამოიყენეს საბრძოლო ტექნიკა. სამთავრობო შეიარაღებულმა ძალებმა მოიგერიეს ეს შეტევა. ამ საბრძოლო მოქმედების შედეგად არის მსხვერპლი ორივე მხრიდან.

„იბერიას“ კორესპონდენტისათვის სარწმუნო წყაროებიდან ცნობილი გახდა, რომ 4 ოქტომბერს თბილისში დაკავებულ იქნა გაზეთ „კომსომოლსკაია პრავდა“ კორესპონდენტი სერგეი ლვოვის ძე ჩერნიხი. წინასწარი მონაცემებით იგი რუსეთის არმიის ოფიცერია. სავარაუდოა, რომ ს. ჩერნიხი აგრეთვე წარმოადგენს რუსეთის უშიშროების სამსახურის ოფიცერს.

სერგეი ჩერნიხი ეჭმიტანილია საქართველოს რესპუბლიკის წინააღმდეგ მიმართულ ძირგამოთხრელ საქმიანობაში.

„იბერიას“ კორესპონდენტის ცნობით, საქართველოს პარლამენტის სპიკერმა ვ.გოგუაძემ მიმართვა გაუგზავნა რეპრეზენტს ბ.ელცინს. მასში ნათქვამია:

„პარტიკულულო ბორის ნიკოლოზის ძე, უკვე მესამედ გიგზავნი დეპუტატს თქვენს მხარაბერის გამოსახატავად ამ ესოდენ მძიმე და რუსეთისათვის გადამწყვეტი მნიშვნელობის მქონე წუთებში. ჩვენ, ე.შეგარდნაძესა და პარლამენტარებთან ერთად არასოდეს გვჭერია მომლოდინეს პოზიცია. ჩვენ თქვენს გვერდით ვართ მაშინ, როდესაც ეს ესოდენ აუცილებელია კაცობრიობის ინტერესებისათვის.

ღმერთს სამება უყვარსო, მაგრამ მე მგონი ამჯერად უკვე შეიძლება წერტილი დაესვას შავი რეაქციის მოქმედებას: ყველაფერი დღესავით ნათელი გახდა, ნათელია ისიც, რომ აფხაზი სეპარატისტების მიერ ჩადენილ ყველაზე საშიშელ მოქმედებებს ხელმძღვანელობენ ის პირები, რომლებმაც სამ და ოთხ ოქტომბერს გამოაჩინეს თავიანთი ფაშისტური სახე და ასობით უდანაშაულო ადამიანის სისხლი დაღვარეს. ხასხულა-ტოვი და რუსკოი, არძიზა, გამსახურდია და სხვანი ერთ საქმეს ემსახურებიან.

მთელი პროგრესული კაცობრიობა, მთელი საქართველო იმ ადგილობრივი ტერიტორიების გამოკლებით, რომლებიც მოსკოვული სეპარატისტების ბეჭითი მოწაფეები გამოდგნენ, თქვენ გიჰერთ მხარს.“

„იბერიას“ კორესპონდენტის ცნობით, 4 ოქტომბერს მეტროსადგურ „დელისის“ მიდამოებში თავი მოიყარეს საქართველოს ქალთა მშვიდობიანი აქციის მონაწილეებმა.

ისინი შეიკრიბნენ, რათა გამოეხატათ პროტესტი აფხაზეთში დატრიალებული გაუგონარი სისასტიკის გამო და მოეთხოვათ საერთაშორისო სასამართლოზე დამნაშავეთა გასამართლება.

ქალთა აქციის მონაწილეებმა გადინაცვლეს ამიერკავკასიის სამხედრო ოლქის შტაბთან, სადაც ჩაატარეს მიტინგი.

აქციის მონაწილე ქალებმა მიიღეს მიმართვა გაეროს სახელზე, რომლის ტექსტიც დამსწრეთ გააცნო ნონა გაფრინდაშვილმა.

„იბერიას“ კორესპონდენტს საქართველოს კონსტიტუციური დემოკრატიული პარტიის თავმჯდომარე ვიორგი ყორღანაშვილმა შეატყობინა, რომ შაბათს, 2 ოქტომბერს, 12.00 საათზე კინოს სახლში შედგა კადეტთა პარტიის საგანგებო კონფერენცია, რომელზეც პარტიამ მიიღო რეზოლუციები და მიმართვა საქართველოში შექმნილ მდგომარეობასთან დაკავშირებით.

კადეტთა პირველი რეზოლუცია შეეხება საქართველოს CHG-ში შესვლას საკითხს. მასში ნათქვამია:

„დღეს ჩვენი ქვეყანა საგონებელშია ჩავარდნილი. სტრატეგიულ-პოლიტიკურ კუთხეში დამცობულმა შეცდომებმა უმძიმესი ალტერნატივის წინაშე დაგვადგინა — შევიდეთ თუ არა CHG-ში. ეს ფორმალურად. სინამდვილეში კი საკითხი ასე დგას: ერთხელ და სამუდამოდ ხელი უნდა ავიღოთ ხელისუფლებისათვის ბრძოლაზე, მიგვაჩნია, რომ მიუხედავად დამოუკიდებლობის გამოცხადებისა, რომელიც ნადრევი და მოუშვადებელი იყო, კვლავ ვრჩებით რუსეთის მიერ დაპყრობილ ქვეყანად. ამდენად, შეუძლებელია რუსეთზე დამოკიდებული საქართველოს CHG-ში შესვლა. მიუღებელია ამის გაკეთება პრაგმატული მოტივებით, ვინაიდან ასეთი მიდგომა ოდნავადაც არ წყვეტს საქართველოს წინაშე არსებულ პრობლემებს.

ამავე დროს კარგად გვაქვს გაცნობიერებული ის მძიმე შედეგები, რაც შეიძლება არ მოჰყვას CHG-ში შესვლაზე უარის თქმას. ვთავაზობთ სახელმწიფოს მეთაურს, სტოვოს გაეროს, რათა საერთაშორისო მეურვეობის გზით მომზადდეს საქართველოს დამოუკიდებლობა.

ჩვენი ქვეყნის დღევანდელი სპეციფიკური მდგომარეობის გამო პირველ ეტაპზე გაეროს ეგიდით მეურვეობის მანდატი შესაძლებელია მხოლოდ რუსეთსაც ერგოს. შემდგომში კი მას გაინაწილებენ მსოფლიოს სხვა უძლიერესი დემოკრატიული ძალები.“

საქართველოს კადეტთა პარტიის შემდეგ რეზოლუციაში ნათქვამია:

„როგორც ცნობილია, კვლავ

გრძელდება საერთო-სახალხო ქონების აუქციონზე გაყიდვა პრივატიზების დამლუპველი პროგრამით, რაც საგანგებო მდგომარეობის პირობებში დესტაბილიზაციის ერთ-ერთი სერიოზული მიზეზი შეიძლება გახდეს. ამავე დროს, ბრძანებულების თანახმად, საგანგებო მდგომარეობის პერიოდში სრულიად სამართლიანად აკრძალულია მიტინგები, გაფიცვები, რომლებიც ხალხმა შეიძლება გამოიყენოს საკუთარი ქონების აუქციონზე გაყიდვის საწინააღმდეგო პროცესის ნიშნად. ეს არღვევს წინასწარობის პირობებს.

ვითვალისწინებთ რა შექმნილ ვითარებას, კდ პარტიის საგანგებო კონფერენცია მოითხოვს სახელმწიფო მეთაურისაგან, რომ საგანგებო მდგომარეობის პერიოდში შეაჩეროს პრივატიზება.“

„იბერიას“ კორესპონდენტის ცნობით, საქართველოს კონსტიტუციური-დემოკრატიული პარტიის საგანგებო კონფერენციამ მიმართვა გაუგზავნა საქართველოს რესპუბლიკის სახელმწიფოს მეთაურს ე.შეგარდნაძეს, საქართველოს რესპუბლიკის პრეზიდენტს ზ. გამსახურდიას. საქართველოს რესპუბლიკის პარლამენტს, საქართველოს რესპუბლიკის უზენაეს საბჭოს, ქართველ ხალხს. მასში ნათქვამია:

„საქართველოში შექმნილი ურთულესი შიდაპოლიტიკური მდგომარეობა ძმათა შორის სისხლისღერაში გადაიზარდა. შეიქმნა მთელი ტერიტორიაზე სამოქალაქო ომის გავრცელების საშიშროება. ჩვენი სამშობლოს ფიზიკურ არსებობას რეალური საფრთხე ემუქრება.

კატეგორიულად მოვითხოვთ, დაუყოვნებლივ დაიწყოს დიალოგი პირადად ბატონ ე.შეგარდნაძესა და ბატონ ზ.გამსახურდიას შორის. პირველ რიგში, ბრძოლების შეწყვეტის შესახებ, ხოლო შემდეგ ქვეყანაში სტაბილურობის მიღწევის თაობაზე.

მიგვაჩნია, რომ ტელევიზიამ ფართოდ უნდა გაავრცელოს მოლაპარაკების მსვლელობა, რათა საოქრავეთილ ხალხს გაუჩნდეს იმედის ნაპერწკალი. მხოლოდ ასე შეიძლება განიმუხტოს ფეთქებადსაშიში მდგომარეობა და მიღწეულ იქნეს საქართველოს გადარჩენისათვის ესოდენ საჭირო მშვიდობა.

მხარეს, რომელიც უარს იტყვის დიალოგზე, ან გააკეთებს ომი-საკენ წამქმნელ განცხადებას, დაეკისრება მთელი პასუხისმგებლობა ქართველი ერისა და მისი უბედური შთამომავლობის წინაშე ძმათამკვლელ ომში დაღვრილი ყოველი წვეთი სისხლისათვის. კდ პარტია თავისთავზე იღებს ყველანაირი დახმარების გაწევას მოლაპარაკების დაწყებისათვის მხარეთა შორის.“

„იბერიას“ კორესპონდენტის ცნობით, საქართველოს კონსტიტუციური-დემოკრატიული პარტია 8 ოქტომბერს 14 საათზე

თბილისში აშშ-ს საელჩოსთან გამართავს მანიფესტაციას მოთხოვნით, რომ აშშ უფრო ინტენსიურად ჩაერთოს საქართველო-რუსეთის ურთიერთობის ნორმალიზების საქმეში.

„იბერიას“ კორესპონდენტის ცნობით, საქართველოს რესპუბლიკის ჯანდაცვის სამინისტრო, სამოქალაქო მოძრაობა „ერთობა“, თბილისის სამედიცინო საზოგადოება და საზოგადოება „თბილისელი“ აფხაზეთიდან ლტოლვილი მედმუშაების დასახმარებლად ატარებს ჰუმანიტარულ აქციას დღევანდით: „სამედიცინო საზოგადოება სამედიცინო საზოგადოებისათვის“.

რესპუბლიკის ჯანდაცვის სამინისტრო თბილისში მყოფ აფხაზეთიდან ლტოლვილ მედპერსონალს სთხოვს, მომზადდნენ ჯანდაცვის სამინისტროს შენობაში: გამსახურდიას გამზირი N 30. მეორე სართული, ოთახი 204, კადრების სამმართველო.

„იბერიას“ კორესპონდენტის ცნობით, საქართველოს რესპუბლიკის ჯანდაცვის სამინისტრო, სამოქალაქო მოძრაობა „ერთობა“, თბილისის სამედიცინო საზოგადოება და საზოგადოება „თბილისელი“ მიმართავენ ქართველ ხალხს:

„მეგობრებო, საქართველოს წინააღმდეგ წარმოებულმა ყოველდღე უსაპართლო ომმა ხანგრძლივი და მძიმე ომების შემდეგ საქართველოს დროებით დააქარგვინა მისი ძირძველი მიწის ულაშაზესი ნაწილი — აფხაზეთი. დღეს აფხაზეთი ოკუპირებულია ათასი ურჯულ გადამთიელის, რუსი და აფხაზი სეპარატისტების მიერ. არის დიდი მსხვერპლი. დაზოცილი ქალები და ბავშვები. უამრავი ლტოლვილი მოაწყდა როგორც თბილისს, ასევე საქართველოს სხვადასხვა ქალაქსა და რეგიონს.

ლტოლვილთა შორის მრავლად არის მედპერსონალი, რომელმაც ტყვეის ქარცეცხლში თითქმის დანგრეულ ქალაქში მაინც არ დატოვა დაჭრილები, ჩაატარა ოპერაციები და სიცოცხლე შეუნარჩუნა მეომრებს. მედპერსონალმა ბოლოს დატოვა აფხაზეთი. უმეტესი ნაწილი მხოლოდ თეთრი ხალათებითაა ჩამოსული.

ამიტომაც არის, რომ ზემოხსენებული ორგანიზაციების ინიციატივით, ი.კვავაძის პრესექტზე, ყოფილ „ლეჩკომბინატის“ შენობაში შეიქმნა ლტოლვილ მედიკოსთა დახმარების ფონდი, რომელიც თხოვნით მიმართავს თბილისში მცხოვრებ მედპერსონალს, დახმარების ხელი გაუწოდონ აფხაზეთიდან ლტოლვილ კოლეგებს, მსურველებმა მოგვაციონონ აღნიშნულ მისამართზე.

ფონდი ასევე მოუწოდებს რესპუბლიკის ქალაქებისა და რეგიონების გამგებლებს, მთავარ ექიმებს, რათა მსგავსი ჰუმანიტარული აქცია ჩამოაყალიბონ და ჩაატარონ ადგილებზე.

დამფუძნებელი
შეზღუდული პასუხის-
მგებლობის პირობებში
„კოპა-კოლა
კავკასიონი“ და
კერძო პირები:
**გიორგი
აღიგაგაშვილი,
პასილ
ააღლაშარიძე,
მამუკა
ფაჩუაშვილი.**

**სარალაქში
კოლეგია**

**გამოდის
ოთხშაბათობით.**

მასალების გამოყენება რედაქციასთან შეთანხმების გარეშე განიხილება, როგორც საავტორო უფლებების შელახვა. გაზეთი არ გამოიტავს არც ერთი პოლიტიკური პარტიის ინტერესებს. ავტორები თავად აგებენ პასუხს მასალაში მოყვანილი ფაქტებისა თუ ციტატების სიზუსტეზე. ოთხნახევრად გვერდზე მეტი მოცულობის მასალა არ გამოქვეყნდება. წერილები არ რეცენზირდება და ავტორებს არ უბრუნდება.

**მისამართი:
თბილისი,
პეტრიაშვილის ქ. № 7.
ტ. 29-37-75.**

იბეჭდება ოფსეტური წესით საგაზეთო კორპუსში, ხოშარაულის 29.

რეგისტრირებულია საქართველოს რესპუბლიკის იუსტიციის სამინისტროში, რეგისტრაციის № 1122.

საქართველო ისტორიული და კულტურული ფესვები, ჩამოყალიბებული ეთნიკური საფუძვლები, ქართველ ერს კიდევ დიდხანს დაიცავს გადაშენებისაგან. ამ მხრივ საფრთხე არ გვემუქება, მაგრამ დღეს განსაცდელშია საქართველოს სახელმწიფოებრიობა. ამიერკავკასიის კვლავ მძაფრად დაატყდა თავს ჩრდილოელი მეზობლის იმპერიული ამბიციები. რუსეთის სპეცსამსახურებმა ამოქმედეს მათ ხელთ არსებული ბერკეტები და დაიწყეს უსასტიკესი შეტევა ამიერკავკასიის ურჩ რესპუბლიკებზე.

სომხეთის პრორუსული ორიენტაცია იმთავითვე ეჭვს არ იწვევდა. იმპერიის ზრახვებს ეწინააღმდეგებოდნენ აზერბაიჯანი და საქართველო. ომით ქანცაწყვეტილ აზერბაიჯანში იმპერიამ შედარებით სწრაფად და იოლად გაითამაშა თავისი კარტი — სურეტ ჰუსეინოვის ხელით დაამხო „სახადხო ფრონტისა“ და აბსულუტურ ელიზბეტის ეროვნული ორიენტაციის მთავრობა. სურეტ ჰუსეინოვი, ფაქტობრივად, ბუტაფორიად იქცა, ხელისუფლება კი ხელში ჩაიგდო პრორუსული ორიენტაციის ჰეიდარ ალიევმა, რომელიც „შევიდობის მტრედად“ მოველინა სამოქალაქო ომის ზღვარზე მდგარ აზერბაიჯანს. უმოკლეს დროში გაფორმდა აზერბაიჯანის CHF-ში შესვლა და ყარაბაღის კონფლიქტიც ერთგვარად მიწყნარდა. მეორე მხრივ, შეჩერდა თითქმის ამჟამად ეკონომიკური პროექტები, რომელთა განხორციელებას აზერბაიჯანი დამოუკიდებლად აპირებდა (მაგალითად, ახალი ნავთობსადენი ევროპისაკენ თურქეთის გავლით) და სამომავლოდ უზარმაზარი დასავლური ინვესტიციებისა და ზღაპრული შემოსავლის წყარო იქნებოდა. ასეა თუ ისე, რუსეთმა, შეიძლება ითქვას, განახორციელა თავისი ზრახვები.

აქვე შენიშვნა უნდა გამოიტყვას ჩვენი პოლიტიკური ორგანიზაციების მიმართ. კერძოდ, მხედველობაში გვაქვს მათი პოზიცია მაშინ, როცა ელიზბეტის საფრთხე დაემუქრა. ჩვენს პოლიტიკოსებს უფრო პრინციპულად უნდა დაეგვიწყებინათ აზერბაიჯანის პრეზიდენტისადმი, რადგან ეს მხარდაჭერა, თუხდაც კი, ლარაციულ დონეზე, იმავდროულად იქნებოდა პროტესტი რუსეთის ფარული აგრესიის წინააღმდეგ. უდავოდ ნათელი იყო, რომ აზერბაიჯანში საქმის მოთავეების შემდეგ რუსეთის სპეცსამსახურები საქართველოს ამოიდებდნენ მიზანში, მითუმეტეს, რომ „მოსამზადებული სამუშაოები“ კარგა ხნის დაწყებული იყო, თანაც უნებლიეთ ჩნდება პარალელი ოციან წლებთან — ბოლშევიკური ურდოები სწორედ აზერბაიჯანის ანექსიის შემდეგ შემოესივნენ საქართველოს. საქართველოში აზერბაიჯანული მოდელის პირდაპირ გადმოტანას ორმა ძირითადმა მომენტმა შეუშალა ხელი: პირველი უდავოდ ელფარდ შევარდნაძის პიროვნული ფაქტორია, მეორე კი — ქართველ პოლიტიკოსთა (განსაკუთრებით ედუარდ შიშინაძის) სიფხიზლე. ჩვენში წინასწარ ატყდა განგაში და აზერბაიჯანული დრამის შესაძლო „გმირებიც“ დასახლდნენ. ამდენად, იმპერია იძულებული გახდა, უარი ეთქვა მოვლენათა ასეთ განვითარებაზე და უფრო სერიოზული გეგმა მოემზადებინა. რუსეთის რეაქციული ძალების განსაკუთრებულ სისასტიკეს ბიძგი მისცა იმანაც, რომ აზერბაიჯანის მოვლენათა პარალელურად საქართველოს ხელისუფლებამ დაიწყო აფხაზეთის კონფლიქტის ცივილიზებული ხერხებით მოგვარება. ამ მხრივ გარკვეული წარმატებებიც გაჩნდა. კერძოდ, თუმცა მძიმედ, მაგრამ მაინც ამოქმედდნენ საერთაშორისო ორგანიზაციები, მცირე რაოდენობით, მაგრამ მაინც გამოჩნდნენ დამკვირვებლები და, რაც მთავარია, აფხაზეთში რეალურად შეწყდა ცეცხლი. ამ ყოველივემ, ბალკანეთის მოვლენათა ფონზე, გააჩინა პერსპექტივა, რომ საქართველოს პოლიტიკური ავტორიტეტი საკმაოდ ამაღლდებოდა, ეს კი ეწინააღმდეგებოდა იმპერიის ზრახვებს.

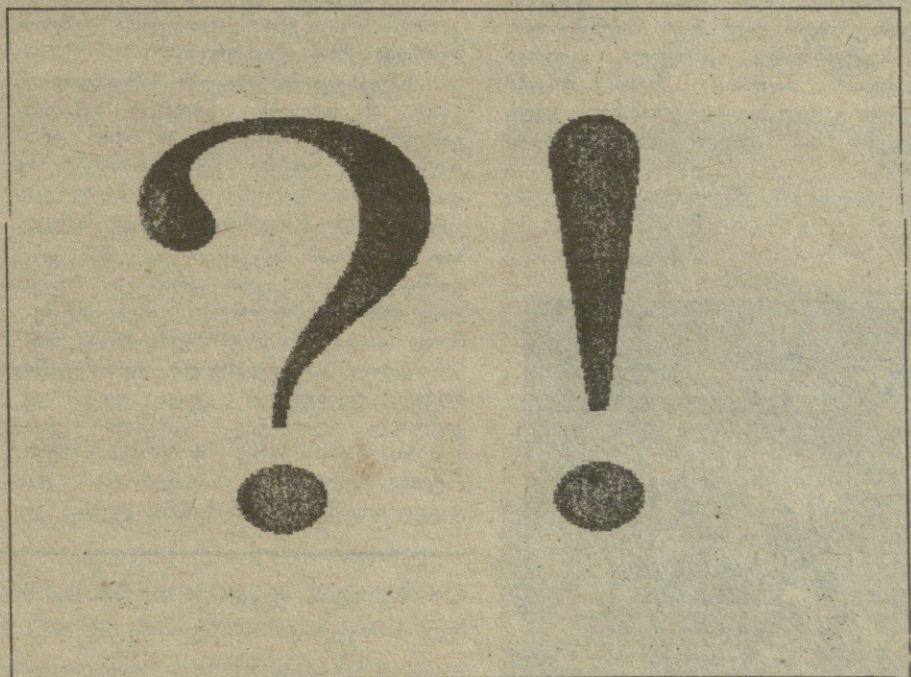
იმპერიის აღიზიანებს შევარდნაძის ავტორიტეტიც, რაც საქართველოს და-

მოუკიდელი საერთაშორისო პოლიტიკის განხორციელების წინაპირობაა. დასავლეთთან დამოუკიდებელი ურთიერთობა კი საბოლოოდ გამოიყვანს საქართველოს რუსეთის პოლიტიკურ-ეკონომიკური არეალიდან. აქედან გამომდინარე, შევარდნაძის საქართველო რუსეთს CHF-შიც არ სჭირდება. ამით სამიზნე განსაზღვრულია: საქართველოს ხელისუფლება და კონკრეტულად სახელმწიფოს მეთაური!

შეტევა ერთბაშად რამდენიმე მიმართულებით დაიწყო, ერთიანი, კარგად კოორდირებული გეგმით. სხვაგვარად ვერ აეხსნით იმ ფაქტს, რომ ჯერ კიდევ აგვისტოში იყო ცნობილი ხელისუფლებაზე გენერალური დარტყმის დრო — სექტემბრის შუა რიცხვები, კერძოდ, 14-15 სექტემბერი. მართლაც, 14 სექტემბერს ბრძოლის სიმწვავემ კულმინაციას მიაღწია. საპარლამენტო ოპოზიციის საბოტა-

საპარტევლო სახელმწიფოებრივი და ტერიტორიული მთლიანობა ავტომატურად მხრივ დიდი ცნებაა. გოლო პერიოდის პოლიტიკური და სამხედრო მარცხები უმძიმესი დარტყმა იყო საქართველოს სუსტი და ჩამოუშალიბებული სახელმწიფოსათვის, რამაც ობიექტურად წარმოშვა პანიკა და საზოგადოების ერთ ნაწილს უსასოგოა ჩაუნერხა. ამიტომ აუცილებელია დაზვერული შემდგომების ღრმა ანალიზი და სამომავლოდ ახალი პოლიტიკური სტრატეგიის განსაზღვრა.

შეშინებული პრეზიდენტი გაგებით დაიწყო

ეთი (სხვა სიტყვას ძნელად თუ მოვძებნით) უკიდურესად გაღიზიანებულ სახელმწიფოს მეთაურს ნერვებმა უმტყუნა და გადადგომის განცხადება გააკეთა. პოლიტიკურ ორგანიზაციათა გარკვეული ნაწილი (მათი დასახელებისაგან ამჯერად თავს ვიკავებთ) დაუფარავად ზეიმობდა, თუმცა მათი ბუკისა და ნაღარის ხმა მოსხებილად შეწყდა, რადგან სახელმწიფოს მეთაურმა რამდენიმე საათში შეცვალა გადაწყვეტილება და უკან უმკაცრესი პირობებით დაბრუნდა: დროებით შეწყდეს პარლამენტის სხდომები და დაუყოვნებლივ გამოცხადდეს საგანგებო მდგომარეობა.

... შინაური და გარეული რეაქციული ძალები გენერალურ შეტევაზე გადადიან. ექსპრეზიდენტის მომხრე შეიარაღებული ფორმირებები იწყებენ აშკარა საომარ მოქმედებას და მეორე დღევე, შეთანხმებულად, გაფორმებულ შეტევას ახორციელებენ აფხაზი სეპარატისტები. მდგომარეობამ უკიდურესად კრიტიკული სახე მიიღო. კვლავ ხაზგასმით ვიმეორებთ: ყველაფერი კეთდება კარგად მოფიქრებული საერთო გეგმის მიხედვით, რომლის მიზანია შევარდნაძის ხელისუფლების დაშლა. აფხაზეთის უკანასკნელი სამშვი-

დობი ხელშეკრულება სახელმწიფოს მეთაურის პირადი პასუხისმგებლობით დაიდო. ამდენად, აფხაზეთში წარუმატებლობას, რეაქციონერთა ანგარიშით, უნდა გამოეწვია შევარდნაძისა და მისი ხელისუფლების მიმართ მასობრივი უკმაყოფილება. ამასობაში არენაზე ჩნდება ექსპრეზიდენტი, როგორც ალტერნატივა, რომელმაც ახალი ძალა უნდა შეთბეროს ხელისუფლების მოწინააღმდეგე ძალებს და გააძლიეროს დაწოლა შევარდნაძეზე. ქობალას მიერ დასავლეთ საქართველოს საკანადო პუნქტების დაკავება იზოლაციაში მოაქცევს თბილისს, რომელიც ხელისუფლების მთავარ დასაყრდენად ითვლება. შიმშილისა და სიცივის შიშმა აქაც უნდა გაამძაფროს ანტაგონიზმი ხელისუფლების მიმართ. შევარდნაძე უნდა წავიდეს! და იგი მართლაც მიდის, მაგრამ არა ხელისუფლებიდან. სახელმწიფოს მე-

თაური მიმგზავრება ალყაშემორტყმულ სოხუმში და ბოლო წუთამდე არ ტოვებს მოლაპატეთა მიერ განწირულ ქალაქს. საქართველო ერთდროულად ორი ომის ქარცეცხლში გაეხვია: ერთი მხრივ — სამამულო ომი აფხაზეთში, მეორე მხრივ — სამოქალაქო ომი. აქ რუსეთის სპეცსამსახურებმა კვლავ გაიხსენეს აზერბაიჯანული „ბიესა“. სცენაზე გამოდის შევარდნაძის მოწინააღმდეგეთა „მხრებზე ამხედრებული“ და რუსეთის გენერალიტეტისაგან ზურგამაგრებული ასლან აბაშიძე, აშკარად პრორუსული ორიენტაციის პოლიტიკოსი, რომელიც ცდილობს, მედიატორის როლი იკისროს. ამას ემატება პარლამენტის სპიკერისა და თითქმის მთელი მინისტრთა კაბინეტის კაპიტულანტური განცხადებები. ეს ყველაფერი, ფაქტობრივად, ხდება ალყაში მყოფი შევარდნაძის ზურგსუკან. შევარდნაძე კი მოთმინებით ითხოვს სამხედრო დახმარებას, რომელიც სოხუმიდან ოთხ-ხუთ კილომეტრში დგას. დახმარება არ ჩანს. თავს უფლებას მივცემთ, განვაკადროთ, რომ საბოლოოდ სახელმწიფოს მეთაური ფიზიკურადაც გაწყვიტეს. არსებობს მონაცემები იმის შესახებ, რომ 26-27 სექტემბერს მასზე ნამდვილი

ნადირობა იყო გაჩაღებული. სოხუმში შესულმა აფხაზმა სეპარატისტებმა კი სინანულით ამცნეს გუდაგუდას მხრის „ცედი“, სამწუხაროდ, გაწყვეტილია დღეს საქართველოს სახელმწიფოებრიობა კვლავ დიდ საფრთხეშია. დაკარგულია ტერიტორიის მნიშვნელოვანი ნაწილი, შეზღუდულია ხელისუფლების იურისდიქცია, გრძელდება სამოქალაქო ომი: აშკარად გამოიკვეთა რუსეთის რეაქციული ძალებისა და შინაური ოპოზიციის ალიანსი, ეროვნული უზედურების სახე შეიძინა. ლტოლვილთა პრობლემა.

თუმცა, ამ უმძიმეს ფონზე მაინც მოჩანს ნათელი წერტილები. პირველ რიგში, ხაზი უნდა გავუსვათ უკანასკნელ ხანს ჩამოყალიბებულ საქართველოს მაღალ საერთაშორისო ავტორიტეტს. საქმე ის არის, რომ დასავლეთი ძალები მგრძნობიარე დადებული ხელშეკრულებებისა და მათი განხორციელების მიმართ. საქართველომ ყველა დადებული პირობა შეასრულა, ხშირად ცალმხრივადაც, რაც ძვირად დაუჯდა ჩვენს ქვეყანას, მაგრამ ამით მყარი საერთაშორისო ავტორიტეტი შეიძინა. ეს უდავოდ უფრო ქმედითს გახდის საერთაშორისო ორგანიზაციების დახმარებას და კარგ საფუძველს ქმნის აქტიური დიპლომატიური მუშაობის წარმართვისათვის.

მეორე მომენტი, რომელსაც დიდი მნიშვნელობა აქვს ჩვენი ქვეყნის მომავლისათვის, არის რუსეთში გაჩაღებული ბრძოლა ხელისუფლებისათვის და ამ ბრძოლის შედეგები, აშკარად პოსტკომუნისტური მიმართულების პარლამენტი დამარცხდა. გენერალი რუსეთი, რომელიც თბილისს თავისი ძლევამოსილი ესკადრილით ემუქრებოდა, ხასხულატოვთან ერთად დაპატიმრებულია და სახელმწიფო დამნაშავედაა შერაცხული. მიაბიტობა იქნებოდა გვეფიქრა, რომ ამით ამოიძირკვება რუსული იმპერიალიზმი, მაგრამ ფაქტია: რუსეთის პოლიტიკურ არენას ჩამოშორდა უიღრესად რეაქციული ძალა, რომელიც აფხაზური სეპარატიზმის უმთავრესი დასაყრდენი იყო. სწორედ ამ ფაქტორის გათვალისწინებით უნდა შემაჯდეს დაკარგული ტერიტორიის დაბრუნების სტრატეგია.

შესამე მნიშვნელოვანი მომენტი ხელისუფლების მოწინააღმდეგეთა მიმართ მოქმედება. ჩვენი ღრმა რწმენით, მოლაპარაკებისა და ლოიალობის ეტაპი დამთავრდა (ხელისუფლების გადაჭარბებულმა ლოიალობამ „დათვური სამსახური“ გაუწია საქართველოს). ექსპრეზიდენტის მომხრეებმა საბოლოოდ გაამყდენეს საკუთარი თავი. მათი პარპაშის აღკვეთა უმკაცრესი მეთოდებით უნდა მოხდეს.

დღეს საქართველო ისეა დაქაჩასული, რომ ჩვეულებრივი, ყოფითი მეთოდებით სტაბილიზობის მიღწევა შეუძლებელია. ამიტომ მთელი ქვეყნის ტერიტორიაზე უნდა გამოცხადდეს უმკაცრესი სამხედრო წესები, სწორედ ისე, როგორც ქვეყანას რომ შეეფერება. ეს სულაც არ ნიშნავს ქვეყანაში დემოკრატიული ინსტიტუტების მოსპობას. ამ უკანასკნელთა მთავარ ამოცანად სამართლებრივი სტრუქტურების ჩამოყალიბება და განმტკიცება უნდა იქცეს. სასწრაფოდ უნდა დაიხვეწოს და ამოქმედდეს კანონი სამხედრო ვალდებულების შესახებ. ამ მხრივ საყურადღებოდ გვეჩვენება ისრაელის გამოცდილება, ქვეყნისა, რომელიც არაერთი ათეული წელია იბრძვის ტერიტორიების დასაბრუნებლად.

მიუხედავად უმძიმესი ვითარებისა და უიმედობისა, პანიკის საფუძველი არ არის უკანასკნელი პერიოდის მოვლენები (საერთაშორისო ორგანიზაციებისა და დემოკრატიული ქვეყნების მხარდაჭერა, რუსეთის მთავრობის განცხადება და კონსერვის ბოლო გამოცხადება გაეროში, რუსეთში მიმდინარე პოლიტიკური პროცესები) გარკვეული ოპტიმიზმის საფუძველსაც კი იძლევა. ახლა ყველაფერი ჩვენი საზოგადოების შეკავშირებასა და ხელისუფლების რადიკალურ სიმტკიცეზე დამოკიდებულია.

თუ 20 სექტემბრამდე სოხუმის აეროპორტი ლტოლვილ ქალთა და ბავშვთა თავშესაფრის ადგილი იყო, 21 სექტემბრის შემდეგ აქ მათ ვერ შეხვდებით. კერამიტოვებული, საშინელი ომისაგან უსუსურ მდგომარეობაში ჩაყარნილი მშვიდობიანი მოსახლეობა ვერც ზომალდებით ტოვებს კონფლიქტის ზონას. გააყვებული მტერი სისტემატურად ბომბავს აეროპორტს და საზღვაო გემთმოსადგომებს. 25 სექტემბრამდე ვერ მოხერხდა დატოვებული მტერის გაგზავნა თბილისის პოსტოლებში ადგილობრივი სამედიცინო დაწესებულებები ძლიერ აუღის მათ მიღებას, განლაგებას. მით უმეტეს, რომ მტერს არც წითელი ჯვრის ერიდება. 24 სექტემბერს „გრაღის“ ტიპის დანადგარიდან დაიბომბა ერთ-ერთი საავადმყოფო. დაიღუპა დაჭრილი მებრძოლი, რომელიც პირველადი დახმარების აღმოჩენის შემდეგ ოთხი დღე ელოდა თბილისში სამკურნალოდ გაგზავნას.

როგორც ჩანს, კავშირები თანდათან მიხვდა, რომ აფხაზეთის კონფლიქტში საქართველოს მხოლოდ შესაწირი ბატონის როლი არ გუნა განგება. სახელმწიფოს მეთაურის მიმართებობა ალყაშემორტყმული სოხუმიდან გარკვეული შედეგი გამოიღო. პირველი პრაქტიკული დახმარება უკრაინიდან მოვიდა. 25 სექტემბერს დილით დატოვდა და ლტოლვილთა გასაყვანად სოხუმის ყურეში ოთხი დიდი გემი გამოჩნდა. ზომალდები ვერტმფრენების თანხლებით მოადგნენ ნაპირს. პაერში პატარულირებს უკრაინის ავიაციის თვითმფრინავიც, ხალხი — მხოლოდ ქალები, ბავშვები, მოხუცები, გემთმოსადგომებისკენ დაიძრა. აქ ისინი კატარღებში სხდებიან და ამგვარად მიემართებიან ზომალდებისაკენ. თითქმის ყველაფერი კარგად მიდიოდა, მაგრამ კვლავ გაიშა აფეთქებების ხმა — მტერმა სოხუმის ცენტრალურ ნაწილში „გრაღის“ ტურები ჩამოყარა...

აფხაზეთში განლაგებულ სამხედრო ნაწილებში უპირადი ნაცნობი და მეგობარი მხედება. საზოგადოების რომელი ფენის წარმომადგენელს არ ნახავთ აქ. მხატვრები, მუსიკოსები — აღამიანები, რომელთაც არასოდეს უფიქრიათ, რომ იარაღით ხელში დაუწევდათ სანჯარებში დგომა. სოხუმში

ფოს მეთაური ბატონი ედუარდ შევარდნაძე ისეთ პოზიციებზე შეგზდებდა და მოგესალმებდათ, სადაც არ წყდება არც ნადმტორცნების, არც „გრაღის“ ტურების, არც ტყვიამფრქვევის სიკვდილსმთესველი მუშაობა („მუშაობა“ — ამ მშვიდობიან სიტყვას ომში სხვა მნიშვნელობა შეუძენია). განსაცვიფრებელია თბილისის მერის ბატონ კოტე გაბაშვილის გადაადგილებისუნარიანობა. საქა-

დაჯგუფებას ყოველმხრივ შეუწყო ხელი, უახლოესი იარაღი მიეღო. ცნობილია, აგრეთვე ჩვენი დროებითი წარუმატებლობის სხვა მიზეზიც — სეპარატისტების ერთ-ერთი რაზმის ხელმძღვანელი, როზელიც 27 ივლისის ხელშეკრულების შემდეგ მეთვალყურის სტატუსით მოეცა, რა ქართველთა საბრძოლო პოზიციებს, კისი წითელი „უიჯულით“ დღეში რ. მდენჯერე გადიოდა კოდორის ხილს,

ვთხოვ: „ბიჭებო, თქვენ თქვენი გზა გაქვთ და საქმე. მხოლოდ გამარჯვება უნდა მომილოცოთ. უკლებლივ შევლამ. ის დღე იქნება ჩემთვის უმძღვანელო და თქვენთან ერთად მრავალყამიერი უნდა შემოვძახო. მე მზად ვარ, ხვალვე შევასრულო ჩემი პირობა.“

22 სექტემბერს მტერმა ზღვიდან კეცხლი გაუსხნა თბილისიდან მომავალ აოხუმის აეროპორტში დასაჯდომად დაშვებულ ტუ-154-ს. თვითმფრინავი დასაფრენ ბილიკზე აფეთქდა. დაიღუპა რამდენიმე ათეული მგზავრი. მხოლოდ თხუთმეტიადე კაცი გადაარჩა. აი, რას გვიამბობს ცოცხლად დარჩენილი გურჯაანის სამხედრო პოლიციის თანამშრომელი ხატიაშვილი: „თვითმფრინავი დასაჯდომად დაეშვა. სროლის ხმა არ გამოიგონია. უცებ ავარდა ალი და კვამლში გავხვეფეთ. ვერაფერს ვხედავდი. პაერი საერთოდ არ იყო. ვიგრძენი, რომ ვიღუპებოდი. სადაც შეუს ვხედავდი, თავს ვურტყამდი, გასასვლელს ვეძებდი. თავიც ამიტომ მაქვს დაკარგული. ბოლოს იმედი გადამეწურა და უცებ ზემოთცა დავინახე. ნახევრეში ამოვფერი. ვილაყები მეცნენ და თვითმფრინავს მომაშორეს. გადავჩიოთ მხოლოდ წინა სალონში მსხლმინა...“

24 სექტემბერს შებინდებისას აეროპორტის ტერიტორიიდან გავიდა ღია მისაბმელიანი „მაზის“ მარკის სატვირთო მანქანა. ძარაზე საკაცედ ჩაფსკენილ თეთრ სუდარაში დაკრუნხული, დანახშირებული ქართველი ბიჭების გვამები ეწყო...

სოხუმის დაცვა გრძელდება... 25 სექტემბრის ღამე. ერთ-ერთი სიმაღლეზე დაზვერვა მუშაობს. მთვარე შესანიშნავად ანათებს არემარეს. აქვე არიან კოტე გაბაშვილი და ნოდარ ნათაძე. აფხაზთა რადიოკვანძს ვუსმენთ. ომბიანად ცრუობენ, ერთმანეთს გულს უკეთებენ. იციან, რომ ჰყურს ვუზღებთ. ჩვენს შესანიშნავად პაერს და ზღვას მოუღმობენ. აფხაზთა ავიაცია ჯერ არ გამოჩენილა. 22 საათსა და 30 წუთზე, როგორც იქნა, ნავსი გატყდა. კოდორს გადმიდან პირველი ტანკი გამოჩნდნენ. იღუბებიან ბიჭები და სიცოცხლის ფასად გადმოჰყავთ უფნებელი ტექნიკა, რომელიც პაერივით სკირდება სოხუმს.

26 სექტემბრის დილა. დღეს უკეთესი მდგომარეობაა. 27 სექტემბრის დილა. ბრძოლები გრძელდება...

კახტანბ სალია

ბრძოლები გრძელდება

ჩვენი გაზეთის კორესპონდენტები აფხაზეთში საბრძოლო მოქმედების განახლების შემდეგ სოხუმში იმყოფებოდნენ. გასაგებია მიზეზების გამო მათ მიერ მომზადებული ინფორმაციები ჩვენამდე ვერ აღწევდა. ამჟამად ჩვენი სხვა ლტოლვილებთან ერთად იმყოფებიან. გთავაზობთ ერთ-ერთი მათგანის დაგვიანებულ რეპორტაჟს.

რთველოს საუკეთესო შვილთა დიდი ნაწილი დღეს აფხაზეთში ქვეყნის გადასარჩენად იბრძვის და მხოლოდ მათ იციან, თუ რაოდენ დიდია აქ რისკი სიცოცხლესთან განშორებისა. მხოლოდ და მხოლოდ ერთიანი საქართველოს ჭეშმარიტი შვილების უსაზღვრო მამაკობის ამარა დგას სოხუმი და გამარჯვებაზე ოცნებობს.

ომში ჩაბმული ბიჭები, რა თქმა უნდა, ხუმრობენ. შესაძლოა, ვინმეს უკბოლდ მოეჩვენოს აქაური იუმორი, მაგრამ, დამერწმუნეთ, ჩვენ ლიბოს გვგვრის, როდესაც აგერ უკვე ოცი სექტემბრიდან 25 სექტემბრამდე კინოფილმ „გიორგი სააკაძიდან“ ნაცნობი „რუსი მოდის“ ნაცვლად ყოველ დილით ერთმანეთს გულს ვუკეთებთ — „ლოთი მოდის, ლოთი მოდის“...

გულაუთიდან მშვიდობიან პერიოდში სოხუმში დაბრუნებულმა „პუმანტარული“ ან „რუსი აფხაზი“ ჩანის რაზმის

ზვერავდა, ინიშნავდა, ერთი სიტყვით, ემზადებოდა ახალი ომისათვის. იმ მეთაურს იურა ჰქვია, გვარად კი ფვანია გახლავთ. ჰოდა, კაცი ერს რომ უღალატებს, მისგან ყველაფერს უნდა მოელოდე. რაზმმა, რომელსაც იურა ფვანია მეთაურობს, ახალდაბაში მძევლად აიყვანა ქალები, ბავშვები და როგორც არამზადებს ჩვევით, მათი დახოცვით გვემუქრება, თუკი ჩვენი მებრძოლები შეტევაზე გადავლენ. გაგრის, კოჩარის, ცაგერას ტრაგედიებს შეიძლება ახალდაბის ტრაგედიაც დაემატოს... ვინ განიკთხავს არაკაცებს, ქართველთა ზიზლით ღირსება რომ დაუქარგავთ?!

დაღუპულ მებრძოლებს ძირითადად ან საძმო, ან დროებით გათხრილ სამარეში ვასაფლავებთ. ზოგიერთს კი ოჯახი ტრადიციისამებრ უკებს წესს. პანაშვიდებზე დაღუპულთა დედები და მუულები მებრძოლების მისვლისას შემდეგი სიტყვებით დსტირიან მიცვალებულს: „შენ ყოფილიყავი უკანასკნელი ჯარისკაცი, რომელიც მტერმა იმსხვერპლა“. განსაცვიფრებლად ვაუკაცურად გამოემშვიდობა თავის ვახოს სამოცდაშვიდი წლის კაცი ბორის ღვინჯილია: „კაცი იყავ და კაცურად დაიღუპე. ერმლი ვერ მომერია და ვერც მომერევა. შენს პატარა გოგონებს დაგიზრდი და დაგიფრთიანებ. თანამებრძოლებს კი

27 სექტემბერი. კელ ფემ. გვიან საღამოს სოხუმის თავზე მამხალეები ანთო. პაერი! — დიძახა ვილაყამ და ხალხი სარდაფებისკენ გაიქცა. დრო გადიოდა, მაგრამ თვითმფრინავის ხმა არ ისმოდა, სამაგიეროდ, მამხალეების თაიგულებმა ცა ააბრღვიალა, მანათობელი ტყვიები წითლად ხაზავდნენ წყვდიადს. ხალხი ქუჩაში გამოეფინა. გაოგნებულები გასცქეროდნენ ქალაქს. ცხადი გახდა მწარე რეალობა, სოხუმი დაეცა. მტერი ზეიმობდა. ომის პირველი ეტაპი დამთავრდა ქართველების სრული დამარცხებით. რამდენიმე შენაერთი კიდევ აგრძელებდა ბრძოლას და ნაბიჯ-ნაბიჯ იხევდა, რომ მოსახლეობისთვის გაქცევის საშუალება მიეცა. კიდევ კიფობდა იმედის პაწაწკინტელა ნაერწყალი, რომ ამ ღამით მაინც გადმოვიდოდა კოდორზე ქართველები

ბის ჯარი, რომელსაც ოთხი დღის განმავლობაში ელოდნენ და მისგან კი მხოლოდ ის ისმოდა ამბად, ორ საათში შემოდიანო. ოცდარვაში დილით მტერი კელასურის

იმის მტკიცება, შეცვლიდა თუ არა ომის ბედს ქართული ჯარის კოდორზე გადმოსვლა, არ არის გამორიცხული, მაინც დავმარცხებულიყავით უთანასწორო ბრძოლაში, მაგრამ დერეფნის გახსნა მოსახლეობას და ჯარს ორგანიზებულად უკან დახევის საშუალებას მისცემდა. შეიარაღებული მოსახლეობის ნაწილი და ზოგი შენაერთი მაინც ფიქრობდა კოდორისკენ გარღვევას, მაგრამ უკვე გაჩნდა ეჭვი, რომ თუ ალყას თავს დააღწევდა, მას ნაპრხიდენტალის მომხრეები განაიარაღებდნენ. მოკლედ

არც ისე მჭიდროდ არის დასახლებული. გზად უღელტეხილამდე გასავლელია სოფლები — მერხეული, წებელა, ქვემო და ზემო ლათა, აურა, გენციში და საკენი. მაჭარიდან უღელტეხილამდე ზოგი 120 კმ-ს ამბობდა, ზოგი 100-ს. ზუსტად არ ვინ იცოდა. უღელტეხილის ძირიდან ჭებერამდე კიდევ 45-50 კმ. ჯერ ციცაბო აღმართია, შემდეგ მკვეთრი დაღმართი. გზის დიდ ნაწილზე მუხლებამდე ლავი და ტალახია. შეშა, ცოტა და სველი, ძლივს ინთებოდა. ამდენი ხალხის მიერ ფეხით ნალახი წყაროები მღვრიე და სასმელად უვარგისი გამხდარა. მთელ ამხელა მანძილზე მიჯრით მიწყობილი ხალხი და მანქანები ტატიტ მიიწვედნენ წინ. 80 კმ-ის გავლას მანქანით ორი დღე-ღამე დასჭირდა. შემდეგ მანქანები წინ ვერ მიდიან, საძრაობა აღარ არის. ხალხის დიდი ნაწილი თავიდანვე ფეხით მოდიოდა, ფუთებით, ჩემოდნებით. გზადაგზა ბარგს ყრიან.

საოცარი ამტანობა გამოამჟღავნეს ქალებმა. დედებს მოჰყავთ ატატებული ბავშვები და მხოლოდ ზებუნებრივ ძალას თუ

დასასრული მ-5 მ3.

უღელტეხილი

ხიდს მოადგა. გულრიფშის რაიონში დარჩენილ მოსახლეობას სულ ორი-სამი საათილა თუ რჩებოდა გადაწყვეტილების მისაღებად, დარჩენილიყვენ თუ გაქცეულიყვენ, თუ დარჩებოდნენ — ვის იმედად, თუ გაიქცეოდნენ — საით. რასაკვირველია, მხოლოდ კომპეტენტურ პირებს შეუძლიათ

რომ ვთქვათ, სოხუმი ორმაგ ალყაში აღმოჩნდა. მტრისგან თავის დაღწევის ერთადერთ გზად დარჩა დალის ხეობა, ეგრეთ წოდებული „აფხაზეთის სვანეთი“.

ამ ხეობაში მანქანის გზა შედის სოფელ მაჭარადან, რომელიც კელასურის ხიდსა და გულრიფშის შორის მდებარეობს. ხეობა

მეწევა, რომ ხელები სიმძიმეს უძლებენ. დახმარება მხოლოდ აქა-იქ თუ გამოჩნდება და ისიც ეპიზოდურად, ყველას საკუთარი

ლი ან რძალი. მერე გავიგებთ, რომ უღელ-ტეხილზე გაყინულა. თოვლში და ქარბუქში გაჩერება შეუძლებელია და ხალხი ზემოთ მიიწევს; იმედი აქვთ, უღელტეხილის შემდეგ სოფელში გათბებიან. არადა სოფლამ-

უღელტეხილი

თავი გასჭირებია. უმეტესობა თბლად შემოსილია. ფეხზე ზოგს გამოსასვლელი ფეხ-საცმელი აცვია, ზოგს საშინაო ფოსტლები, შემშლილი დღითიდღე გაუსაძლისი ხდება ბავშვებისათვის, თუმცა არც უფროსები არიან დალხენილად. უფრო თადარიგა-ნებს მცირე საგზალი წამოუძღვარებიან, მაგრამ, ალბათ, გემოს ვერც ისინი ატანენ, თითო ლუკმას ოცი წყვილი მშვიდი თვალი მაინც უყურებს. სველ მიწაზე წაწოლილი ან ჩამოხლული ადამიანები მცირე ხნით თვალს ატყუებენ, მაგრამ სულ რაღაც ერთ საათში ძვალ-სისხლში სიცოცხლე მტკნარად ისევ გზას აგრძელებენ. დღეს და ღამეს აქ თავისი მნიშვნელობა დაუკარგავს. ლტოლ-ვილები ჯვრუფებდნენ დგანან. ჯვრუფს ასხლუტი-ლი შეიძლება გაძარცვონ (იყო მსგავსი რე-ციდენტები). ვინ იცის ამ დროს ამისათვის, მხოლოდ ბნელმა ღამემ იცის. როგორც ამ-ბობენ, სოხუმსაც კი ძარცვავდნენ ბოლო დღეს, „არ უშინდებოდნენ“ ტყვიას და ყუ-მბარას. ჩაძინებულ ჯარისკაცს ავტომატი მოპარეს, ტყეში გადასულს წაართვეს. ამას ემატება უამრავი პიკეტი, რომლებიც ვისაც დააპრიკებენ, იარაღს-ართმევენ. იარაღი გაქვთ შემდეგ, ბრძოლისთვის სჭირ-ბათ, მაგრამ უმრავლესობას არ ეტყობა, რომ ნაომარი იყოს. საკმარისია 10—15 კაციანი შენაერთი მოადგეს პიკეტს, თვალს არიდებენ; აშკარაა — პიკეტების უმრავ-ლესობა თვითშემოქმედების ნაყოფია. ზე-მოთაც ვთქვით, რომ ლტოლვილთა კოლო-ნას ბოლო მერხეულში ჰქონდა, თავი — ჭებერში. შემფოთებული ხალხი ელოდება პერიდან თავდასხმას, რასაც გამოუტო-რებელი შედეგები მოჰყვება. ლათასთან ერთი ადგილია, სადაც მტრის ჭურვები უწევს, საბედნიეროდ, ძარცვით გართუ-ლებს საომარად აღარ სცალიათ. უღელტე-ხილთან მისვლას ადამიანები აღთქმულ ჭეყანასავით ელოდებიან, მაგრამ კაცი ბჭობდა, ღმერთი იცინოდაო. ყველაზე რთული სწორედ უღელტეხილია. იწყება გადაუღებელი წვიმა, თავის შესაფარებელი არსად არის; სიმაღლეზე წვიმას თოვლი ცვლის. მთის ცივი, სუსხიანი ქარი ძვლებში ატანს, უღელტეხილამდე 5-6 კილომეტრი-დაა დარჩენილი, მწყემსების რამდენიმე ქო-ხი გამოჩნდა, მორებს შორის მაჯა გაეტევა, ქარი და თოვლი თავისუფლად შედის, ძირს ნაშა და ფუნაა ერთმანეთში ახელილი. ყველა ქოხი ადამიანებითაა სავსე, ახალმო-სულები ნადვლიანად შესცქერიან ქოხებს და ნისლში გახვეულ უღელტეხილის წვერ-ზე მდგარ სამ ელექტროგადამცემ ანძას აღარც დარჩენა შეიძლება, აღარც წინსვ-ლის არაქათი აქვთ. თბლადჩაცმული ქალი ადგილს დასაქმელს იხვეწება ქოხებში, მა-გრამ ამაოდ. სასოწარკვეთილი გზას აგრძე-ლებს. მოხუცი ქალი გაქვავებული სახით მოკლე ნაბიჯებს ადგამს, ორ ჯოხს ეყრდნო-ბა, მხარში ახალგაზრდა ქალი უდგას, შვი-

დე ჯერ კიდევ ძალიან შორია, კარგ მოსია-რულეს, ვისაც ჯანი კიდევ შერჩენია, 12-14 საათი სჭირდება. თანდათან ღამდება, ერ-თმანეთს მთვარეულებით მიჰყვებიან, ერთი გზას ასცდა, უკან გაჰყვა თხუთმეტა-მდე კაცი, ცოტა ხნის მერე ხვდებიან, უკნი-დანაც ეძახიან, ცოტა ხნის ბჭობენ, უკან ამოსვლის თავი არ გვაქვს და გზას აგრძე-ლებენ, კაცმა არ იცის, საით. ვერტმფრენის ხმა ისმის, მერე გამოჩნდება, ჭებერის მხრიდან მოფრინავს, ცდილობენ, ცდილო-ბენ დაუყვირონ; ერთმანეთს სთხოვენ, მა-შხალები ესროლიეთ; იქნებ პური ჩამოგვი-ყაროსო. ვერტმფრენი არც აპირებს აქეთ წამოსვლას, აზრი არა აქვს, გზა ციცაბო ფერდზე გადის, ვერ მიუღდება. ორი კილო-მეტრის იქით ვერტმფრენი თვალს ეფარება, თოვლი ძლიერდება, თითქმის ბნელა. ოცი-ოცდახუთი წუთის შემდეგ ისევ გამოჩნდა ვერტმფრენი, ქალები შურიტ შესცქერიან მფრინავ მანქანას, რომელსაც რამდენიმე ათეული ბედნიერი ქალი და ბავშვი გადა-ყავს. რამდენიმე წუთში ისინი ჭებერში იქნებიან, ასე თუ ისე გათბებიან და დაბუ-რდებიან. უცებ ისეთი რამ ხდება, რომლი-მე შეგნელობასაც იმ წუთში ვერ ვხვდებით. ვერტმფრენი ცეცხლის ბურთად იქცა და მთა ჩამოაწითლა.

ღვთის რისხვა! — ერთდროულად არ მოხდა ყველას. სულ რაღაც 600—700 მე-ტრში უზარმაზარი ტრაგედია მოხდა, მაგ-რამ ვერაფერს შევლი. ადამიანები ცოტა ხანს უყურებენ კაცის ხორციტ დანთებულ ხანძარს და ისევ გზას აგრძელებენ. დიდი ტრაგედია გრძნობებს აჩლუნგებს. უღელ-ტეხილზე უკვე უკუნი ღამეა. საიდანაც სამხიდიანი მანქანა ჩნდება, შეიარაღებუ-ლი ხალხით არის გაჭედული. იქვე ქალს ბა-ვშვი უკვდება სიცივით, იხვეწება, აიყვანე-თო. ყურადღებას არ აქცევენ. რაც ხდება, სცილდება ტრადიციულ წარმოდგენებს ვა-ეკაცობის შესახებ, მაგრამ, სამწუხაროდ, ბევრს პგონია, რომ ექსტრემალურ სიტუა-ციებში ვაჟკაცობა ზედმეტი ფუფუნებაა და მთავარია საკუთარ ტყავზე ზრუნვა. ბედად მასველთა კორპუსის ერთ-ერთი შენაერთი „დეკა“ ერევა საქმეში, ცოტა შეგონება, უფრო მეტი მუქარა და „შიში შეიქმს სიყ-ვარულსა“, — ქალი და ბავშვი მანქანის ძარაზე მიიყუდნენ. უღელტეხილიდან ჩასვ-ლა ჭრილობაზე მარილის დაყრასავით არის. სიჭაგაცილი ხალხი მიბანცალებს ჭვევით, მიბანცალებს იმიტომ, რომ ჯდომა არ შეუძლია, ცივა. გაჩერება სიკვდილის ტოლფასია.

ჭებერი: სვანეთის სოფელი ჭებერი საქართვე-ლოსთვის უფრო მეტად ცნობილი იყო თავსდამტყდარი სტიქიური უბედურე-ბებით, ვიწრო წრისთვის კი — სტუმა-რთმოყვარე და კარგი სიმღერის მთქმელი მოსახლეობით. უძველეს დროს ჭებერზე

გადიოდა აბრეშუმის გზა, აქ ნაპოვნია მა-კედონელისდროინდელი მონეტები. სო-ფელი ზღვის დონიდან დაახლოებით 900 მეტრზე მდებარეობს, მთლიანად მწვანეშია ჩაფლული, ვაზი ხარობს და იქ მოხვედრილი კაცი ვერც მიხვდება, რომ სვანეთშია. ჭებერიდან ზუგდიდა-მდე 70 კილომეტრია, თითქმის ამდენი-ვეა მესტიამდე. გზა ასფალტინია და სა-ქართველოს პირობებში კარგიც შეიძ-ლება ვეწოდოთ. სტიქიური უბედურე-ბის შემდგომ სოფელში მოსახლეობა ერთგვარად შეთხელდა; დიდი ნაწილი გადმოსახლდა ქვემო ქართლში, ნაკლე-ბი ყურადღება ექცეოდა ხალხისთვის ადგილზე ნორმალური პირობების შექ-მნას. ბევრი ჩინოვნიკისთვის იგი მთის ერთი უბრალო სოფელი იყო. არ იქნა გათვალისწინებული, რომ საქართვე-ლოში ყოველი სოფელი არსებობს თავი-სთვის და, ამავე დროს, მთელი საქათ-ველოსთვის, ყველას თავისი განუყო-რბელი ფუნქცია აკისრია. ჭებერი სა-ქართველოს ისტორიაში შევიდა, რო-გორც ლტოლვილთა მსხნელი, სადაც საკუთარი კარ-მიდამოდან დევნილმა ხალხმა მცირე სარჩო მაინც იპოვა და გაყინული ძვლები გაითბო. ძნელი წარ-მოსადგენია ლტოლვილთა ბედი, ჭებე-რის ადგილას რომ ნასახლარები დახვე-დროდათ. ამჯერად საუბარს აღარ გავა-გრძელებთ, მაგრამ სერიოზული განსჯის საგანი უნდა გახდეს ის, რომ სვანეთი საქართველოსთვის ერთ-ერთი უმნიშ-ნელოვანი სტრატეგიული რეგიონი

ლად გაიღო, მაგრამ თუ ქვეყანა ცოტა და-მშვიდდა, ამ სოფელს შეუძლებელია სოფელ შეწევნა სჭირდება.

ჭებერში ვიგებთ, რომ გალიც აუღია მტერს. საქართველო ფაქტობრი-ვად დაუცველია. გადარჩენილი ტექნიკა უშეულის გავლით მიიწევს ბარისკენ. პრობლემაა ჯარის და მოსახლეობის გა-დაყვანა, მაგრამ ზუგდიდის ეზო დახშუ-ლია. იქაურ მესვეურთ არ სურთ შეიარ-აღებული ჯარისკაცების გატარება, ვინც სცადა, იარაღი წაართვეს, შეურა-ცხვეს, წავიდა შვიდი ავტობუსი ლტო-ლვილებით. არ მიიღეს, ქუთაისისკენ გა-უშვეს, უკანმომავალი ავტობუსები და-აკავეს. ესეც ცალკე საუბრის თემაა, მა-გრამ ამჯერად სულხან-საბაძის ერთ იგავს გავისხენებთ. ძაღლები ერთმანეთში ჩხუბობდნენ, მაგრამ მგლის გამორჩენაზე ერთიანდებოდნენ და მტერს ურევდნენ. იგავს, ვფიქრობთ, განმარტება არ სჭი-რდება, მაგრამ ადამიანს ძაღლზე მეტ უნდა მოეთხოვებოდეს. პოლიტიკურ აზრთა სხვაობა ბუნებრივია, რამდენად-მე გასაგებია შეიარაღებული დაპირის-პირება, მაგრამ არის მომენტი, როდეს-საც ყველაფერი ეს აზრს კარგავს, ვინც ამას ვერ ხვდება, ელემენტარულად ტვი-ნის გაწყალბა სჭირს.

ხამარის უღელტეხილი, როგორც მას ჭებერში ეძახიან, ქართველი ერისა-თვის ერთგვარი სულიერი განწმენდის გზა იყო, განწმენდა მოხდა ცეცხლით და სისხლით. ამ ტანჯულ ხალხს, მოხუცებს, ბალებს, რომლებსაც ქადაგაწვეტილ

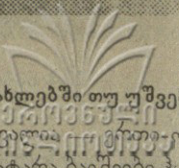
გახდა ქა მას სულ ას. გვა სტრედია სჭი-რდება.

ჭებერს თავისი არსებობის მანძილ-ზე ამდენი ხალხი არ ახსოვს. იქ ერთდ-როულად 30—40 ათასმა კაცმა მოიყარა თავი. პირველ დღეებში, სანამ ბარიდან შეეშველებოდნენ, სოფელმა იტვირთა ამდენი ხალხის მასპინძლობა. უკვე ორი წელია, ცნობილი მიზეზების გამო, სვა-ნეთის მოსახლეობა ფაქტიურად ბლო-კადაშია, შემოდგომის დასაწყისში დი-დი ფიქრის საგანი იყო, როგორ გაიტან-და სვანეთი ამ ზამთარს თავს და ახლა ორი-სამი დღის შემდეგ ჭებერი დარჩა უფქვილოდ, უშაქროდ. თითქმის მთლი-ანად დაიწვა ზამთრის შეშა, მას ზედ მიჰყვა ღობეების დიდი ნაწილი. გაიკრი-ფა ხილი, ვენახი, სიმინდი. გათავდა ყვე-ლი. დიდად დაზიანდა თივა, დაიწვა, გა-იზნა, დაისვარა, თან საქონელი თურმე-ერიდება ადამიანის ნაწილი თივის ჭა-მას. სოფელმა ყველაფერი ეს უშუტრე-

ი, დამცი. ეთული. დამციობულ რცულნი ტოვებდნენ საკუთარ მიწას, ერ-თი წამითაც არ განელებიან რწმენა, რომ სულ მალე დაუბრუნდებიან მშობლიურ კერას.

ჩვენ ახლა დამარცხებულნი ართ, მაგრამ 27 სექტემბერის საზეიმო კან-წყობა დიდხანს არ გაჰყვება მტერს. გა-მარჯვების აღტკინება გადივლის და და-ისადგურებს ძრწოლა-შიში წყლისა, რომელიც უნდა დალიოს, მიწისა, რომე-ლზეც უნდა გაიაროს, ბალისა, სადაც ნაყოფი უნდა მოწყვიტოს და, რაც მთა-ვარია, მოსალოდნელი შურისგებისა. მტრის საკითხი გარკვეულია, დღეს არა — ხვალე საკადრისს მიეუზღავთ, მაგრამ მოყვარე მტერმა რა პასუხი უნდა გაგვ-ცეს. ყველაზე ძნელ დროს, ისტორიული უბედურების ეამს, ზურგში მახვილს რომ ჩაგარტყამენ, კიდევ შეიძლება ძმო-ბაზე ლაპარაკი?!

ვასილ მაღლაშვილი

— რამდენი კაცი გყავთ ბატალიონში?
— იმდენი, რამდენიც საჭიროა. რიცხვის დასახელება სასურველი არ არის. ხომ ხედავთ, ახალგაზრდები მოდიან და მოდიან, მაგრამ ჩვენ მეტი იარაღი აღარ გვაქვს. ისე, შეიძლება კიდევ ორმოცდაათი-სამოცი კაცი დავიმატოთ.

— ვისი ინიციატივით შეიქმნა ეს ბატალიონი?
— ორგანიზაცია „თბილისელები“ ინიციატივით. ძალიან დიდი დახმარება გავიცა გენერალმა გელა ლანჩავამ. იარაღი და სხვა საბრძოლო მასალები მისი დახმარებით მივიღეთ.

— კი, მაგრამ, ვის უნდა ებრძოლოთ?
— მტერი ცოტაა?! შინაურს და გარეულს, ვინც საქართველოს სახელმწიფოებრიობის განვითარებას უშლის ხელს.

— მაინც, რა ევალებათ თქვენს ბატალიონს?
— ძირითადად თბილისში წერიკის დაცვა. ყაზარმაში, ხომ ხედავთ, დაღლილ ბიჭებს ძინავთ. ეგენი მთელი ღამე ქალაქში „პიკეტებზე“ მორიგეობდნენ. ასევე პურის ქარხნებსა და სხვა აუცილებელ სასიცოცხლო ობიექტებზე ვდგავართ.

— დღეს საქართველოში სამოქალაქო ომია. თქვენს ბატალიონს თუ აქვს რაიმე განსაკუთრებული დავალება?
— როგორც გითხარით, ჩვენი მოვალეობა თბილისში წესრიგის დაცვაა. წეს-

რიგის დაცვაში შედის ყოველგვარი ანტისახელმწიფოებრივი და ანტისამთავრობო ძალების განადგურება.

— დასავლეთში საომრად თუ წახვალთ?
— ეგეთი ბრძანება, ჯერჯერობით, არა გვაქვს, მაგრამ ჩვენი ბატალიონის რომელი-

რველი ასეული იალღუჯის მთაზე უკვე გვყავდა სასწავლო ოპერაციებზე. მალე მეორე ასეულსაც წავიყვანთ. ჯარგამოუვლელებს ჩვენთან არ ვდებულობთ — მათ სამხედრო კომისარიატებში ვაგზავნით.

— ერთი თვის მერე დაიშლება თქვენი

— ჯარისკაცებს სახლებში თუ უშვებთ?
— ვინც თავისუფლად შეიძლება დაბრუნდეს საათით. ზოგიერთს პატარა ბავშვები ჰყავს და მის მეტი სახლში პურის მიმტანი არავინ არის. ისე, ჩვენ ყაზარმაში წესებს ვიცავთ.

— როგორი ფორმა გექნებათ?
— ჩვეულებრივი, დღეს რაც ქართული ჯარის შენაერთებს გააჩნიათ. სამხედრო ფორმით გვამარაგებენ. ამ საკითხს ჩემი მოადგილე ზურგის დარგში — მამუკა ასათიანი ხელმძღვანელობს.

— კვებას როგორა ახერხებთ?
— კვებითაც სამხედრო ნაწილში ვიცავებით. თბილისი და თბილისის გარშემო მყოფი სხვადასხვა ორგანიზაციები გვამარაგებენ საკვებით პროდუქტებით; სამზარეულო და სასადილო კი ჩვენს ტერიტორიაზე გვაქვს.

— ვთქვით, თქვენს რიგებში ვინმე „ზეიდისტი“ შემოგვბარათ...
— როგორ გეკადრებათ, თუმცა შეუძლებელი არაფერი არ არის, მაგრამ მაინც არა მგონია. კადრების შერჩევაში ჩვენი გამოცდილი მეგობარი ბადრი მალუტაშვილი მუშაობს. ასე რომ, ყველაფერი კარგად იქნება.

— წარმატებას გისურვებთ.
— კარგად იყავით.

ესაუბრა
ზურაბ ლომჯანიძე

თბილისელ მოხალისეთა ბატალიონი

ახლადგამოვალბეზულ ბატალიონს ხელმძღვანელობს ახალგაზრდა კაცი, კადრის ოფიცერი — შინაგანი ჯარების პოლკოვნიკი — ვლადიმერ იმნაძე.

ჯარისკაცებთან მოფხუშუსა მეთაურმა რამდენიმე წუთით ჩემთვის მოიცალა და შემდეგ კითხვებზე გამცა პასუხი.

მე წვერი თუ ამას მოისურვებს, მას, რა თქმა უნდა, ხელს არავინ შეუშლის.

— ე.ი. თქვენი ბატალიონი სამხედრო შენაერთია.
— დიახ, პროფესიონალი, ჯარგამოვლილი სპეციალისტები ვართ. ერთი თვის განმავლობაში კიდევ უფრო დავხვეწთ და ავიმდლებთ საბრძოლო მოქმედებებს. პი-

ბატალიონი?
— საქართველოში განვითარებულ პროცესებს გააჩნია. ჩვენი შეკრება შეიძლება კიდევაც გაგრძელდეს. მაგრამ ამას არსებითი მნიშვნელობა არა აქვს, რადგან სახლებში „დაბრუნებულ“ ჩვენს ხალხს, რა წუთსაც გვინდა, ისევე შეკრების ადგილზე გამოვუძახებთ.

ქრონიკა. ინფორმაცია

იბერია

თბილისი

„იბერიას“ კორესპონდენტს საქართველოს რესპუბლიკის თავდაცვის სამინისტროს პრესცენტრიდან აცნობეს, რომ გავრცელებული ხმები სამთავრობო ჯარების მიერ ქალაქ ფოთის დაბომბვის შესახებ, არ შეესაბამება სინამდვილეს. სამხედრო ავიაცია საერთოდ არ ყოფილა გამოყენებული ს. ხუნწის მიმართულებითაც.

პრესკონფერენცია, რომელიც მიმდინარეობდა ქვემო ქალაქის სტრასბურგში გამართული ევროპის სახალხო პარტიის პოლიტიკური ბიუროს სხდომაში მონაწილეობას, ასევე საქართველოში არსებულ მდგომარეობას. პრესკონფერენციაში მონაწილეობა მიიღეს ქვე-ს თავმჯდომარე ირაკლი შენგელაიამ და ქართულ-ევროპული ინსტიტუტის დირექტორმა, კავშირის გამგეობის წევრმა ჯანრი კაშიამ.

ფლებას. წინააღმდეგ შემთხვევაში ასოციაცია მიმართავს ადამიანის უფლებათა დაცვის საერთაშორისო ორგანიზაციას.

„იბერიას“ კორესპონდენტისათვის ცნობილი გახდა, რომ საქართველოს პარლამენტთან ერთად ჯგუფმა წერილობითი თხოვნით მიმართა სახელმწიფოს მეთაურს ე.შეგარდნაძეს იმის შესახებ, რომ კასპის რაიონის გამგებლად დაინიშნოს საქართველოს რესპუბლიკის პარლამენტის წევრი გიორგი ციხისთავი. ე.შეგარდნაძემ სიტყვიერი თანხმობა განაცხადა, თუმცა შესაბამისი ბრძანებულება ჯერ მის მიერ ხელმოწერილი არ არის.

ბათუმი

„იბერიას“ კორესპონდენტი ბათუმიდან იტყობინება, რომ აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მოსახლეობა განიცდის მწვავე დეფიციტს გაზით მომარაგებაში.

ამასთან დაკავშირებით, „აჭარაზის“ დირექტორმა თემურ გოგიბერიძემ „იბერიას“ კორესპონდენტს აცნობა, რომ მოკლე ხანში აჭარის მოსახლეობას ეს პრობლემა მოეხსნება, რადგანაც უკვე დაიდო ხელშეკრულება აზერბაიჯანთან 3 ათასი ტონა გაზის მოწოდების თაობაზე. პირველი პარტია უკ-

ვე შემოგადა ბათუმში. გაზით სა-ესე 11 კილოგრამიანი ბალონის ფასი იქნება 31 ათასი კუპონი.

„იბერიას“ კორესპონდენტის ცნობით, 4 ოქტომბერს დაავადებულ ბათუმის მერი თენგიზ ასანიძე და მისი ძმა, აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მინისტრთა საბჭოს სრულუფლებიანი წარმომადგენელი ხელვაშაურის რაიონში თავმჯდომარე ისინი ეკვმიტანილი არიან ხელვაშაურის პოლიციის განყოფილების უფროსის ვაჟა გოგიტიძის მკვლელობაში.

გორი

გორის რაიონის გამგეობის თავმჯდომარის მოადგილემ „იბერიას“ კორესპონდენტს აცნობა, რომ რაიონში მდგომარეობა სტაბილურია. აქ ყველა პირობაა შექმნილი მოსახლეობის მშვიდი ცხოვრებისათვის.

მართალია, ადგილობრივმა სამხედრო ფორმირებებმა, პოლიციის სამმართველომ და შრომითმა კოლექტივებმა მძიმე დანაკლისი განიცადეს აფხაზეთის ფრონტზე, ისინი დღესაც მზად არიან ყოველგვარი გართულებებისაგან დაცვან გორის რაიონის მოსახლეობა.

ქ.გორის შემოსასვლელებში მოწყობილია პიკეტები.

„იბერიას“ კორესპონდენ-

ტის ცნობით, გორის რაიონში მძიმე და დაბინავა აფხაზეთის რეგიონიდან ლტოლვილი 60 ადამიანი. ლტოლვილებს შეძლებისდაგვარად ამარაგებენ საკვები პროდუქტებით.

ზესტაფონი

„იბერიას“ კორესპონდენტი ზესტაფონიდან იტყობინება, რომ სამ ოქტომბერს აქ იმყოფებოდა საქართველოს რესპუბლიკის სახელმწიფოს მეთაურის სახელმწიფო მრჩეველი მიხეილ მარი.

მან ორგანიზაცია გაუყუთა აფხაზეთის რეგიონიდან ლტოლვილთა ჩამოყვანას ზესტაფონისა და თერჯოლის რაიონებში.

ზესტაფონიდან ლტოლვილების დასახმარებლად უკვე გაიგზავნა 20 ავტობუსი და 12 სატვირთო ავტომანქანა, რომლებმაც თან წაიღეს პროდუქტი და ტანსაცმელი. ამ დღეებში ზესტაფონის რაიონი 1000 ლტოლვილს მიიღებს. მათ დააბინავენ ფეროშენადნობთა ქარხნის პროფლაქტორიუმში, გაერთიანება „იმერეთისა“ და სსოფლო-სამეურნეო ტექნიკის საერთო საცხოვრებლებში. ორმოცდაათმა ოჯახმა სურვილი გამოთქვა იშვილოს აფხაზეთიდან ლტოლვილად დაბრუნების მიზნით.

— შენ მამა მოგიკლეს? — ამას ეკითხებოდა 10 წლის სოფიკო ყველა ბავშვს, ვინც სასტუმრო „ივერიის“ ფოიეში შეგვხვდა.

*

... ხუთი ოქტომბრის მერე ყოველდღე ველოდები ბავშვს, მაგრამ არათუ მისთვის, ამათვისაც არაფერი მაქვს ჩასაცემელი, უფროსს (იგი 5 წლისაა) ფეხსაცმელი ტრაპზე გაძვრა და ახლა მეორე ცალი მისი დის აცვია, ჩემი რძალი ფეხშია დაჭრილი და ძირითადად ოთხივე ბავშვი ჩემი მოსაველელოა... არ ვიცი, კი ამბობენ მოკლესო, მაგრამ მე მაინც ყოველდღე ველოდები, რომ გამოჩნდები...

*

... რა ვქნა, ნერვები არ მყოფნის, ვერ ვებმარები ბავშვებს, როგორც კი რამე შეეშლებათ, ვუყვირი და ვეჩხუბები, არადა, ამკარად მონდომებულები არიან. გოგომ ასე მითხრა, მეც მიინდა ხელი ავწიო გაკვეთილზე, მაგრამ, მრცხვენია, რომ კითხვა არ ვიცი. ბიჭი ძალიან ჩამორჩა — მეორე კლასის მაგივრად პირველში წავიყვანე, მაინც უჭირს, თითო ამოცანის ამოხსნაზე მთელი სართული მებმარება... ერთი სურვილი მაქვს, რამე გავიგო ჩემი ქმრის, შვილებს საფლავი მაინც ჰქონდეთ მამის...

*

... ჩვენ ვერაფრის გამოტანა ვერ მოვასწარი, ჩემი სიძის გვამი მოგვქონდა, ის მაინც ვიცი, სად მარხია, ბავშვები აქ ვერ გავაჩერე, ძალიან გვიჭირს, ერთხელ კინოს სახლი დაგვემარა 25 ათასი კუბონით და რასაც გვაძლევდნენ, ის არაფერზე არ კმარა, ამიტომ ბებიას და ბაბუას გავუგზავნე სვა-

მერე ველოდები...

*

— რამდენი წლის ხარ, პატარა?
— ხუთის.
— რატომ გახველებს, ავად ხარ?

*

— გინდა, კინოში წაგიყვანო?
— როდის?
— იმ კვირაში.
— მე რომ კარატეზე ვიწყებ სიარულს?

*

— ზურიკო, შენ სულ კარატისტებს ხატავ?
— აღრე კარატეზე დავდიოდი, მერე ბოტკინი დამემართა და ამიკრძალეს, სამაგიეროდ ახლა კარატისტებს ვხატავ.
— რა გინდა, რომ მოგიტანოთ?
— ფერადი ფანქრები და სახატავი ფურცლები.
— კარგად იყავი, სოფიკო, ზვალ კიდევ მოვალთ.
— თოჯინას მომიტანო?
— აუცილებლად!
კიბის თავში გოგონა ისევ დაგვეწია.
— თუ გინდათ, ნუ მომიტანთ, ოღონდ მოდით!

სოფიკო ლალანიძე

შენ მამა მოგიკლეს?

ნეთში.

*

...მე არაფერს არ მყავს აქ, საერთოდ თბილისში პირველად ვარ, ძალიან მიჭირს, მაგრამ რა ვქნა, ასეთი ბედი მქონია. ისე, ჩემზე მეტად გაჭირვებული გვერდით ოთახში ცხოვრობს, თუ რამე შეგიძლიათ, მათ დაეხმარეთ... ჩემი ქმრის არაფერი ვიცი, დილით მაკოცა, მითხრა, მალე მოვალ და მის

— პო, მცოცხ.
— ყველაზე მეტად რა გინდა, რა მოგიტანო?
— მამიკო მიინდა და ჩემი ლეკვი!

*

...გუშინ ქალი გავიყვანე, ფანჯარა გაამტვრია და გადახტა, ამიტომაც შუშა ჩაღეწილი... რაც ჩვენ დაგვემართა, ასეთი არავის დამართნია, უკან დავბრუნდით, თავიდან

ქრონიკა. ინფორმაცია

იბერიკა

ბოლნისი

„იბერიკას“ კორესპონდენტს აფხაზეთიდან იძულებით გადაადგილებულ ლტოლვილთა პირობებისა და განსახლების შტაბის თავმჯდომარის მოადგილემ ზაურ ფრადემ ბოლნისიდან აცნობა, რომ უკანასკნელ პერიოდში რაიონში 1150-მდე ლტოლვილი მიიღო და დააბინავა, რომელთა უმ-

რავლესობაც ბოლნისელთა ოჯახებშია შეიფარეს. ლტოლვილების ნაწილი მოთავსებულია საწარმოო გაერთიანება „მადნეულის“ პროფილაქტორიუმის კეთილმოწყობილ შენობაში, აგრეთვე დაბა თამარისის დასახლებაში.

კეთილმოწყობილ ლტოლვილს უსასყიდლოდ ურიგდება 20 კვ. კართილი, 15 კვ. ხახვი, 5 კვ. ლო-

ბიო, 20 კვ. ხორბალი და სიმინდი. ბოლნისის საკონსერვო ქარხანამ ლტოლვილებისათვის გამოყო საკონსერვო ნაწარმის სოლიდური რაოდენობა.

უახლოეს დღეებში ბოლნისელები კიდევ 1200 ლტოლვილს შეიფარებენ. მათ მისაღებად მოხილვებულია შესაბამისი სამსახურები.

გუშინ პროდუქტებით

დატვირთული ბოლნისის ზოოლოგიური ექსპედიციის ავტომანქანები სვანეთისაკენ გაემართნენ.

ბულრიფხე

„იბერიკას“ კორესპონდენტს საქართველოს რესპუბლიკის პარლამენტის პრესცენტრში აცნობეს, რომ გულრიფხის რაიონში კვლავ იმყოფება

ათასობით ქართველი ლტოლვილი. მდგომარეობა კატასტროფულია: არ ხერხდება მათთვის საკვებისა და ტანსაცმლის მიწოდება. ბავშვები და მოხუცები იღუპებიან შიმშილისა და სიცხისაგან. თუ სასწრაფო ზომები არ იქნება მიღებული, აფხაზეთის მთებში ათასობით ადამიანი დაიღუპება.

სუმრობაგაშვებით

სხვათა შორის, კომპანის გამოგონებას საკმაოდ ხანგრძლივი ისტორია აქვს. იგი უძველესი და ძალზე გავრცელებული ხელსაწყო იყო ჯერ კიდევ 2 ათასი წლის წინათ ჩინეთში. ევროპაში კომპანს XII საუკუნეში შემოვიდა და მას ინტენსიურად იყენებდნენ საზღვაო ნავიგაციაში, ასტრონომიული დაკვირვებისას. დედამიწის ნებისმიერ რეგიონში გადაადგილებისას და ა.შ. შესაბამისად მას, როგორც წესი, თან ატარებდნენ ისეთი გამოჩენილი მოგზაურები, როგორებიც იყვნენ ვასკო და გამა, ქრისტეფორე კოლუმბი, ამერიგო ვესპუჩი,

მიკლუხო-მაკლაი, რაფიელ დანიებეაშვილი, დევიდ ლივინგსტონი და სხვები. თავად სიტყვა „კომპანი“ იტალიურ ცომპასსო-ს, ცომპასსარე-ს — „ნაბიჯებით გაზომვას“ უკავშირდება და, აქედან გამომდინარე, გარემოში ორიენტირებისათვის განკუთვნილ ხელსაწყოს აღნიშნავს.

ამჟამად, თანამედროვე გეოგრაფიულ მეცნიერებაში მიღებული საყოველთაოდ გაზომვითი თვალთახედვით, საქართველო მდებარეობს დედამიწის აღმოსა-

ვლეთ ნახევარსფეროში. როგორც ყველა სახელმწიფოს, მასაც აქვს ოთხივე გეოგრაფიული მხარე:

ვალტარული ქართველი ერის უმდიდრეს ფოლკლორს, კერძოდ, ხალხურ ანდაზებს კიდევ ერთი

დაქაღნება: „რა წუთშიც მიინდა, ამა და ამ ქალაქს მაშინ ავიღებო“, — რასაც მოჰყვა ლაშქრობა სრულიად საწინააღმდეგო გეოგრაფიული მიმართულებით — სოხუმის ნაცვლად დასავლეთ საქართველოს სხვა

ბისა და ქართველი ერის კონსოლიდაციის, მისი გაქირვებიდან დახსნის მოსურნე „კანონიერი მთავრობის“ სამხედრო შენაერთებს უკომპასობის გამო ეცვალათ მხარი და ჩრდილო-დასავლეთის ნაცვლად სამხრეთ-დასავლეთისკენ დაიძრნენ? თუ ეს ასეა, და როგორც ირკვევა, ასეა, სასწრაფოდ უნდა შეგროვდეს სრულიად საქართველოში მოქმედი კომპანი, რათა გადაეცეთ ლტოლვილთა სამხედრო შენაერთებს, ოღონდ იმ შემთხვევაში... თუკი „კანონიერი მთავრობა“ „უისრო კომპანით“ არ სარგებლობს.

გიორგი ელიაშვილი

კომპანსი

აღმოსავლეთი, დასავლეთი, ჩრდილოეთი და სამხრეთი. თბილისი აღმოსავლეთის ქალაქადა მიჩნეული, ქუთაისი — დასავლეთისა. აქედან გამომდინარე, ბუნებრივია, სოხუმიც დასავლეთის, უფრო ზუსტად, ჩრდილო-დასავლეთის ქალაქია... ბოლო ხანებში მრავალ

შეშინება — „თქვა დასავლეთისკენ და წავიდა აღმოსავლეთში“, რაც, რასაკვირველია, მხოლოდ სხარტ გამოანთქვამად არ უნდა გავიაზროთ, რადგან ის, უპირველეს ყოვლისა, ალბათ, პოლიტიკურ კონსპირაციის გულისხმობს. ასეთივე კატეგორიისად უნდა მივიჩნიოთ შემდეგი

ქალაქებისკენ. ეს ყველაფერი გასაგებია გარკვეული პოლიტიკური კონსპირაციული მოსაზრების გამო. მაგრამ ამ სამწუხარო ფაქტს რა და არსებობს, რა აქვს სხვა სასურველ გზაუბრას? იქნებ საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობა

ԹՅՈՒՅՈՒՄՆԵՐ — ժողովրդի մտածել
 ունի հարկադրված տալովս վարձատրու
 րդ, երբեք չէր լինի զոգրված լինել
 անո՞ւն, զու՞րափոփ ձև օրհնում, լինի
 ևնո՞ւն, ժողովրդի համար ռա՞յոնի
 և-ի ձևի՞ցն խորհրդա՞լ, երբեք օրհն
 — VIII խորհրդի արժա՞տ ղա՞յոն
 ղա՞յոն, ղա՞յոն հանրա՞ռոտ ղա՞յոն
 XIV—XV ևն-ը, ղա՞յոն լինի՞րան
 ղա՞յոն ղա՞յոն ղա՞յոն ղա՞յոն ղա՞յոն
 ղա՞յոն ղա՞յոն ղա՞յոն ղա՞յոն ղա՞յոն
 օրհն ղա՞յոն ղա՞յոն ղա՞յոն ղա՞յոն
 ղա՞յոն ղա՞յոն ղա՞յոն ղա՞յոն ղա՞յոն

ბანათლება,
კულტურა და
ხელოვნება

სამხრეთ დაღესტანში ქრისტიანობა 19 ს.ში გავრცელდა. საეკლესიო ცენტრად არზრუდის მახლობლად შედგარე ზოგადი

დაღესტნის ენები

ღ აფსტური ენები შრავადრიცხო

რ. კავკასიის აღმ.
პროვ. კასპიის ზღვა.
პ. პიონ ტერიტორიის
მთა. ღამბაუნის ავტ.
მდინ. 20 მანკარს. პიონ
მდინ. პიონტროპოლის. ავ.
მდინ. სევეროს 1588 მ.
მდინ. მთა. მთა.
მდინ. მთა. მთა.
მდინ. მთა. მთა.

[illegible][illegible]

მარცხენი, გუბიათი და ზედალური. მარ-
ცხენი უმოკლესი ხანის დაღების
ტრეტარული ადგილები ქართლ ქუჩა-
ზე ეკლავი. პოეტისთვის ხანის
მეორედილი იყო (1978 წ.) IX ს-ის
დაღების კლდეა. XIX ს-ის იქნება
მოსილი სიღრმე შეიძლება. აქვან ბე-
რეკე-ბორის (დაღების დაღების)
მეორედილი. XI-XII ს-ის ადგილან
ეკლავი. ქართლური და ბრძანების
ქუჩაზე. შუა საუკუნის ბეგრ ადგილ-
ნადავლობა იქნა სიღრმე-ბრძანების
ქუჩა, ბრძანების დაღის. იქნა.

[illegible]

ბიზნესი ახსავსებოთ სხვაობის თაობაზე
1935 წელს შეიქმნა - ქადაგის თაობაზე
სხვაობის დატოვება დასაბუთებული თაობაზე
შეიქმნა სხვაობის სხვაობის დასაბუთებული
1976 წელს დასაბუთებული თაობაზე
1976 წელს დასაბუთებული თაობაზე
1976 წელს დასაბუთებული თაობაზე

ქართულ-
დაღესტნური
ურთიერთობები

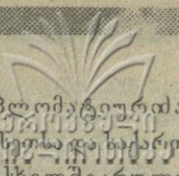
მ. ბ. გ. ციციშვილი — XI—XV ხ. ხ. გ. ში
საქართველო და დიდ ქუჩის კონსტრუქციონერ-
თა ჯგუფთან ერთად ურთიერთობა მართ-
ლად მშვიდობიან იყო, რამაც მოქმედ
სწორედ იმანდ ქართულ ქრისტიანობა-
სა და ქართულ დაწესებულების მშვიდ-
ბიან გზით ჯერ კიდევ დაგეგმილი
რეალის საბაზის მისაღებად, ადგილ-
სადაც, რაღაცადაც, უკვე დაგეგმილი
იყო, და მრავალ დახმარებას მიიღო მათ
ქართულ ხელნაწილად დაწესებულებაში
მოქმედ სულა მართვის (XIV ხ.)
მოხელისგან, ვინც უნდა ქართულ

1900-1901 წლებში, რუსულ-ბერძნულ-სომხურ
 რეპრეზენტაციის თვით ხელმძღვანელმა
 მგერე ხან-ბეგმა, «გაზაქმარქან»-ში
 მისივე დასახელებით ცნობა დააქვეყნა, ვინა
 იმდენი ხაზისთვის და ანტონ ხან-ბეგების
 ძიხ — XIII ს — მახლობელი
 მოგზაურობის შესახებ. ახლეჩ ხან-ბეგისა
 XIV ს-ის ცნობა, რომლის მიხედვით
 ხან-ბეგისა მატარებელ აქციონის მიმო-
 უხილავი მათი ხაზების წარდგინა-
 ვისა, თავი შიშის: ხელისა, აწუხა და
 წაუხრა ცნობისა, რომ ქართული ხა-
 ვილითა ცენტრით იყო დარბაზისა მის-
 ლობილად შედგენილ ზოგა.
 დაუცხადეს უსიყვრობისა მარტა

ამით არ შეზღუდვადღებოდა. მასთან შედარება საგარეო-გერმანული ურთიერთობაში ჰქონდა ტარებული მისამართობა. საქართველო-დასავლურ ურთიერთობაში შეკვეთილ შეცდავად დაამართლებულა წინადადება კავკასიაში გაბატონების შემდეგ, გასაქორწინებლ XV ს-ში ოსმალეთში იმპერიაში და ერთნაირ ხასიათს წარმოშობის შემდეგ, როდესაც საქართველოში მიწა დასავლეთ გერმანია და უაღრესად მოკლე მერულ გერმანიკაში ოსმალეთი შემდეგ წინადადება კავკასიურ გერმანიკაშია. მათ შორის, დასავლურ

[illegible][illegible]

რუსეთში მოვლენათა განვითარება მთელი მსოფლიოს ყურადღების ცენტრში მოექცა. ხელისუფლებისათვის ბრძოლა უკიდურესი ფორმა მიიღო, რასაც შედეგად შეიარაღებული ურთიერთდაპირისპირება მოჰყვა. მომხდარის შედეგები საზოგადოებისათვის კარგადაა ცნობილი, მხოლოდ ერთს აღვნიშნავთ — დაღუპულთა რიცხვი ჯერაც დაუდგენელია, დაღუპულთა შორის არიან მოქალაქეები, ადმინისტრაციული ორგანოების თანამშრომლები, რუსეთის არმიის მებრძოლები და პარლამენტარები.

მაინც რა იყო ეს აჯანყება — ოქტომბრის ახალი გადატრიალება, რუსეთის კანონმდებელთა წრეგადასული ავანტიურა, თუ ორივე ერთად? ვინ აგებს პასუხს ადამიანთა მსხვერპლისათვის და როგორი იქნება სასჯელი? ამ კითხვებზე საბოლოო პასუხის გაცემა დროს მოითხოვს და კომპეტენტური ექსპერტების, იურისტებისა და პოლიტოლოგების ამოცანაა.

ორი წლის წინ, ვიცეპრეზიდენტის კანდიდატურის შერჩევისას, ძნელად თუ წარმოიდგენდა ბორის ელცინი, რომ მოკრძალებული და გარეგნულად უპრეტენზიო დეპუტატი ალექსანდრე რუცკოი მას საპრეზიდენტო სავარძელს შეეცდებოდა. რუსეთში ორხელისუფლებიანობასა და ორპრეზიდენტობას წინ უძღვოდა მძაფრი პოლიტიკური ბრძოლა. პარლამენტმა, რომელიც დასაწყისში ხალხის რჩეულთა სახელითა და კონსტიტუციით ინიღბებოდა, საბოლოოდ გამოაშუღავნა თავისი სახე. აშკარა გახდა ალიანსი პოსტკომუნისტურ ძალებთან. ამის დასტურად პროკომუნისტურ ორგანიზაციათა კონფერენციებისა და ყრილობების მუშაობაში პარლამენტის ხელმძღვანელთა და დეპუტატთა დიდი ნაწილის აქტიური მონაწილეობაც მძარა. უკანასკნელ ხანს დაუფარავად გაისმოდა სსრკ-ს აღდგენის მოწოდებები და ხდებოდა რეფორმების ბლოკირება. ყოველივე ამან აიძულა რუსეთის პრეზიდენტი, 21 სექტემბერს გამოეცა უკიდურესად რადიკალური ბრძანებულება, რომლითაც პარლამენტი გაუქმებულად გამოცხადდა, დაინიშნა ახალი

საპარლამენტო და საპრეზიდენტო არჩევნები. საკანონმდებლო ორგანოს პასუხმაც არ დააყოვნა — პრეზიდენტ ელცინს ბრალი დაედო ანტიკონსტიტუციურ ქმედებაში და პარლამენტის გადაწყვეტილებით იგი კანონგარეშედ გამოცხადდა. დაინიშნა ახალი პრეზიდენტი —

ოპოზიციამ კალი კიდა გაუსწოროს რეალობას, ვერძოდ, ხელისუფლებისათვის ბრძოლაში, როცა აშკარაა სახელმწიფო გადატრიალების საფრთხე, პოლიტიკური ეთიკისა და კანონიერების იდეალური დაცვა შეუძლებელია. ამ ბრძოლაში იმარჯვებს ძლიერი და, როგორც

ნსტიტუციონალური კონსტიტუციის მიმართ და განიმტკიცა ფედერაციიდან გასვლის უფლება; სტაგროპოლისა და პრიმორსკის მხარეები, არხანგელსკის, ტიუმენის, სამარის ოლქები მოითხოვენ საკუთარი უფლებების გათანაბრებას ეროვნულ ავტო-

ნახლდედიპლომატიურად-ლისხმევა რუსეთისა და საქართველოს შორის ხელშეკრულების დასადასტურად. იურიდიულად გაფორმებულმა ურთიერთგადასაყრდენმა უნდა გამოიწვიოს ცალკეულ პოლიტიკოსთა თუ სახელმწიფო მოღვაწეთა „ინიციატივა“, რომლის შედეგებითაც ასეთ მძიმე დღეში აღმოჩნდა საქართველო. თანასწორუფლებიანი პარტნიორობა კეთილშეწყობილ იმეოქმედებს ორივე ქვეყნის ეკონომიკურ და ფინანსურ სისტემაზე, განისაზღვრება საქართველოში დარჩენილი რუსეთის არმიის სტატუსი და, რაც მთავარია, რუსეთთან სამართლებრივი ურთიერთობის სტრატეგიის საქართველოს ძალზე გაუჭირდებატერიტორიული მთლიანობის აღდგენა. ყოველივე ზემოთქმულიდან ხორციელებისათვის, ვფიქრობთ, დღეს კარგი საფუძველი არსებობს თუმცა ქართველმა პოლიტიკოსებმა არ უნდა დაივიწყონ ისტორიული თუ თანამედროვე რეალობები. კარგად უნდა გვასხვავდეს, რომ რუსეთს საუკუნოვან კონსტიტუციული ინტერესები გააჩნია კავკასიაში და საქართველო ამ ინტერესთა ცენტრალურ ოპოზიციას არაა შეეხება დღევანდელი საზოგადოების აუცილებელი ურთიერთმიმდინარეობის საფუძვლის აღდგენის მიზნით. პარლამენტთან ბრძოლაში ელცინის განარჯობა მნიშვნელოვან წილადგანაა. როგორც სამხედროებმა, აქამდეც ცნობილი იყო რუსეთის პრეზიდენტის კარგი დამოკიდებულება გენერალიტეტთან, ახლა ეს კონტაქტები უფრო მჭიდრო გახდება და ელცინის მხრიდან გარკვეული მაღლიერების ელფერსაც შეიძენს. რუს სამხედროებს შორის კი ჯერაც მრავლად ჰყავს მტერი საქართველოსა და პირადად დედუარდშეგარდნაძეს. ამ რეალობას შეიძლება დაუპირისპირდეს მხოლოდ მყარი სახელმწიფოებრივი ურთიერთობები, რომელთა საფუძველი საერთაშორისო ნორმები იქნება.

რუსეთი კვლავ იცვლის ფერს. საუკუნის დასაწყისში ეს ფერიცვალება ძვირად დაგვიჯდა. იგივე რომ არ განმეორდეს, დღეს საქართველოს ხელისუფლებას, პოლიტიკოსებს, დიპლომატებს დიდი ყურადღება, ძალისხმევა და, რაც მთავარია, მოქნილობა სჭირდება.

პაატა შაჰაპიძე

პოლიტიკური გზაგასაყარი

ალექსანდრე რუცკოი. ელცინმა „თეთრ სახლს“ გამოუერთო კომუნიკაციები მათულებლარებით შემოავლო და მილიციის ალყაში მოაქცია. დეპუტატები კი ჯიუტად ცდილობდნენ ქორუმის შეგროვებასა და სხდომების გაგრძელებას. რაღა თქმა უნდა, „თეთრი სახლის“ მიდამოებში გამოჩნდნენ წითელდროშაანი „დამცველები“, რომლებიც შეძლებისადგენად შეიარაღდნენ დეცემიარაღებული დაპირისპირების ტრაგიკული შედეგები კარგადაა ცნობილი.

21 სექტემბრის ბრძანებულებით პრეზიდენტმა ელცინმა უდავოდ დაარღვია კონსტიტუციური უფლებამოსილების არაერთი და ამით კითხვის ქვეშ დაყენა თავისი ლეგიტიმობაც. იგი ხომ სწორედ ამ კონსტიტუციის შესაბამისად აირჩიეს, სწორედ ამ კონსტიტუციაზე დადო ფიცი. მაგრამ შეუძლებელია იმის უგულებელყოფაც, რომ მისი ეს ნაბიჯი აუცილებლობით იყო გამოწვეული, რადგან კრიზისის დაძლევის პოლიტიკური საშუალებები ამოიწურა. თანაც ვადაძე არჩევნების დანიშვნამ 21 სექტემბრის ბრძანებულება ფორმალურად კანონიერი გახდა. „ფორმალურად კანონიერი“ რომ გამბობთ, ერთ ნიუანსს ვგულისხმობ — ახალი საპარლამენტო არჩევნები 6 თვით წინ უსწრებს პრეზიდენტის არჩევნებს. ოპოზიციის თვლით, რომ ფინანსებისა და საინფორმაციო საშუალებების მონოპოლიის პირობებში ახალი პარლამენტი მხოლოდ ელცინისათვის იქნება სასურველი, რაც თავისთავად განსაზღვრავს საპრეზიდენტო არჩევნების შედეგსაც. ასეთ ეჭვს საკმაო საფუძველი გააჩნია, მაგრამ

ამბობენ „გამარჯვებულებს არ ასამართლებენ“. მსოფლიო პოლიტიკურ წრეებში აღიარებულია ელცინის რეფორმატორული მისწრაფებანი, მის სახელთანაა დაკავშირებული ახალი, დემოკრატიული რუსეთის ფორმირება. ამიტომ ელცინს იმთავითვე გარანტირებული ჰქონდა დასავლეთის მხარდაჭერა რეაქციული პარლამენტის წინააღმდეგ ბრძოლაში. თავად რუსეთშიც, პოლიტიკურ მოღვაწეთა შორის, ყველაზე მაღალი რეიტინგი სწორედ პრეზიდენტს აქვს. 24 სექტემბრის სოციოლოგიური გამოკითხვით (პარლამენტის გაუქმების შემდეგ) ელცინს მხარი დაუჭირა მოსკოვის მოსახლეობის 33%-მა, რუცკოის — 15%-მა, ახლად დაწინაურებულ იაველინსკის კი — 11%-მა. ერთი სიტყვით, როგორც მოსალოდნელი იყო, ხელისუფლებისათვის ბრძოლა პარლამენტის სრული კაპიტულაციითა და ელცინის გამარჯვებით დამთავრდა, მაგრამ საბოლოოა ეს გამარჯვება? ამით დასრულდება პოლიტიკური კრიზისი რუსეთში? ხომ არ არის ეს გამარჯვება, მხეილ გორბაჩოვის სიტყვებით რომ ვთქვათ, „დამარცხების დასაწყისი“? ამ კითხვებს ნამდვილად გაჩნია სერიოზული საფუძველი. სისხლიანი ტრაგედიის შედეგებმა და გამარჯვების ეიფორიამ ამ ეტაპზე შეიძლება მიჩქმალოს ის პრობლემები, რომლებიც ხელმოშობაში დიდ საფრთხეს შეუქმნის რუსეთის სახელმწიფოებრიობას.

უპირველეს ყოვლისა, მხედველობაში გვაქვს რეგიონალური საკითხი, რადგან მოსკოვში გაჩაღებული ბრძოლისადმი რეგიონების დამოკიდებულება არაერთგვაროვანი იყო. 58 საოლქო და სამხარეო საბჭოდან 29-მ მხარი არ დაუჭირა ელცინის მოქმედებას; 21-დან 7-მა რესპუბლიკამ აღიარა ადგილობრივი კო-

ნომიურ რესპუბლიკებთან; საეჭვოდ გაურკვეველია თათრეთისა და იაკუტიის პოზიცია, რომელიც დაახლოებით ასეთია: „ჩვენ ეს არ გვებება“. ასეთ ვითარებაში მხოლოდ სიმბოლური სახე თუ აქვს ფედერაციის საბჭოს, რომელიც 1993 წლის 20 აგვისტოს დაფუძნდა ელცინის ინიციატივით, მაგრამ მის სუბიექტებს შორის შეთანხმება დღესაც ხელმოუწერელია. ამას ემატება რეგიონების არათანაბარი, ძირითადად მძიმე ეკონომიკური მდგომარეობა და ადგილი განსაკუთრებით საფრთხე, რომელიც რუსეთის სახელმწიფოებრივ მთლიანობას ემუქრება. პრეზიდენტ ელცინსა და მიგუნდს, ვფიქრობთ, დიდი ძალისხმევა დასჭირდება სახელმწიფო სტრუქტურებისა და კანონმდებლობის ისე გამართვისათვის, რომ თავიდან აიცილონ მოსალოდნელი აფეთქება. აქედან გამომდინარე, რუსეთის ხელისუფლებამ ახალ კონტექსტში უნდა განიხილოს რეგიონალური ომებისადმი დამოკიდებულება. მოსკოვში დროა გააცნობიერონ, რომ ყოფილი საბჭოთა კავშირის ტერიტორიაზე არსებულ შეიარაღებულ კონფლიქტებში ტენდენციური ჩარევა შევარდნაძის სიტყვებით რომ ვთქვათ „ბუმერანგივით დაუბრუნდება რუსეთს“.

ყოველივე ზემოთქმული და უკანასკნელ ხანს მოსკოვში მომხდარი მოვლენები გვაფიქრებინებს, რომ რუსეთ-საქართველოს ურთიერთობა პოზიტიურ ხასიათს მიიღებს. ასეთი იმედის საფუძველი განამტკიცა ბორის ელცინის საპასუხო რეაქციამ ედუარდ შევარდნაძის მხარდაჭერისადმი.

ჯერჯერობით შეუძლებელია საქართველოში მიმდინარე პროცესების მართვა რუსეთის ფაქტორის გაუთვალისწინებლად. ამდენად, სასწრაფოდ უნდა გა-

ვაშინგტონი. ამერიკის შეერთებული შტატების პრეზიდენტმა ბილ კლინტონმა განცხადება გააკეთა რუსეთის ამბებთან დაკავშირებით. უწინარეს ყოვლისა, თქვა მან, აშკარაა, რომ ძალადობას მიმართეს რუსეთი-ხასხულატოვის მომხრეებმა. ცხადია ისიც, რომ პრეზიდენტი ელცინი ერიდებოდა ვითარების გამწვავებას და ურიგდებოდა დათმობებს, რათა არ დაეშვა ძალის გამოყენება, მაგრამ იგი იძულებული გახადეს საბოლოოდ გამოეყენებინა ძალა. მე კვლავინდებურად ვარ დარწმუნებული, რომ შეერთებულმა შტატებმა უნდა დაუჭიროს მხარი ელცინის თავისუფალი და სამართლიანი არჩევნების გამართვის პროცესს. ასევე არ არის მერყეობისა და ზოზინის დრო, ჩვენ თუ ასე მოვიქცევით, უნებლიეთ ხელს შევეწყობთ იმ ადამიანებს, რომლებსაც სურთ, ჩაშალონ არჩევნების პროცესი და რევოლუციის რუსეთში. მე ვიცი, რომ ხალხი გაცილებით უფრო მეტად უჭერს მხარს პრეზიდენტ ელცინს, ვიდრე რუსეთისა და ხასხულატოვის, რომლებსაც ზურგს არ უმაგრებს არაერთი ორგანიზებული სამხედრო მხარდაჭერა. ამიტომ ჩვენ, უბრალოდ, დაველოდებით მოვლენათა განვითარებას, და არა მგონია, ამერიკის ჩარევა საჭირო იყოს.

მიმაჩნია, რომ შეერთებული შტატები მხარში უნდა ედგას ელცინს, სანამ იგი განაგრძობს წინსვლას დემოკრატიის გზით. მისი მოწინააღმდეგეები არიან ყველაფერი კომუნისტური სისტემის წარმომადგენლები, სისტემისა, რომელიც ვერა და ვერ მოუცილებია რუსეთს თავიდან. წარმატებას ეუსწრებ პრეზიდენტ ელცინს ამ საქმეში, — დასძინა დასასრულ პრეზიდენტმა ბილ კლინტონმა.

ლონდონი. 5 ოქტომბერი. მოსკოვის ამბები და დასავლეთის რეაქცია — ეს მთავარი თემაა ლონდონის გაზეთებისა. ელცინმა დიდმნიშვნელოვანი გამარჯვება მოიპოვა და ახლა სრულად უნდა გამოყენოს იგი, რათა დაამკვიდროს თავისი ძალაუფლება არა მარტო მოსკოვში, არამედ რუსეთის ფედერაციის მთელ ტერიტორიაზე, — წერს სარედაქციო სტატიაში „უაინენშლ ტაიმსი“, — ეს ნიშნავს იმ მოხელეთა დათხოვნას, რომლებიც არ ასრულებენ ან უგულებელყოფენ მთავრობის გადაწყვეტილებებს, და, რაც უფრო ძნელია — მათ ნაცვლად არა მარტო ლოიალური, არამედ კომპეტენტური მუშაკების დანიშვნასაც. ეს აგრეთვე ნიშნავს იმ რევოლუციის განგრძობას, რომლებიც ეკონომიკურ დამოუკიდებლობას მოუტანენ რუსეთის მოქალაქეებსა და კომპანიებს. ახლა, გამარჯვების შემდეგ, — აღნიშნავს „ტაიმსი“, — ელცინს აქვს შანსი, შექმნას მოქმედი პოლიტიკური ინსტიტუტები: პრეზიდენტის ძალაუფლების განმსაზღვრელი

და შემზღუდველი კონსტიტუცია, პარლამენტი, რომელთანაც ითანამშრომლებს აღმასრულებელი ხელისუფლება, ჭეშმარიტად დამოუკიდებელი სასამართლო სისტემა და სრულფასოვანი პოლიტიკური პარტიები. ბორის ელცინმა ახლა უნდა გააძლიეროს ნდობა ხალხისა, რომელმაც იგი იხსნა. „ტაიმსი“ აანალიზებს მიზეზებს, თუ რატომ მიმართეს ძალადობას ამოხრეხულებმა. მათი გულისწყრომა და მრისხანება გამოიწვია ალშოვოებამ ფასების განუწყვეტელი გადიდების, ქუჩებში მხარდი უთანობის გამო და შურმა ახალგაზრდები მილიონერებისადმი. ყველგან, უაიტჰოლიდან დანწყებული და ვაშინგტონიდან დამოუკიდებელი, ელცინს ულოცავენ გამარჯვებას და ფეციებიან მხარდაჭერას, — წერს გაზეთი. „დეილი ტელეგრაფი“ აზრით, დასავლეთის ასეთ მოქმედებას განაპირობებს არა დემოკრატიული იდეალების მხარდაჭერის სურვილი, არამედ მისწრაფება, თავიდან ააცილონ სამოქალაქო ომი ყოფილ ზესახელმწიფოს, რომელსაც დღესაც აქვს 10000 ბირთვული საბრძოლო მუხტი. იმის გაფიქრებაც კი, რომ ბირთვული არსენალისადმი კონტროლი ალექსანდრე რუცკოის ან რუსლან ხასხულატოვისაირ კონსერვატორთა ხელში შეიძლება აღმოჩნდეს, ზარავს დასავლელ ლიდერებს. ბარნი. სისხლისღვრით დაწყებული ამბოხება მოსკოვში ფარსით

დამთავრდა: არუცხოიმ და რ.ხასხულატოვმა დაპატიმრების წინ დასავლეთის ქვეყნების ელჩებს მიმართეს თხოვნით, უზრუნველყონ მათი სიცოცხლის შენარჩუნების გარანტიები, ანუ დახმარებას შესთხოვნდნენ კამიტალისტურ სამყაროს, რომელსაც აქამდე გადაჭრით უარყოფდნენ და ჯერ კიდევ წინა დღით ბრალად სდებდნენ, რომ სწორედ ეს სამყაროა რუსეთის ყველა ახლანდელი უბედურების თავი და თავი, — წერს „კოტიდინი დე პარი“. მომავალ არჩევნებში, — განაგრძობს გაზეთი, — პრეზიდენტ ელცინს გარანტირებული აქვს გამარჯვება თუნდაც იმიტომ, რომ დღეს მას არ ჰყავს სერიოზული მტოქე. რუსეთის პრეზიდენტის კიდევ ერთი კოზირია ის გარემოება, რომ იგი დასავლეთის დემოკრატიების უსაზღვრო მხარდაჭერით სარგებლობს. მაგრამ გორბაჩოვის დამოხრის პრეცედენტი მოწმობს, რომ დასავლეთის მხარდაჭერა ჯერ კიდევ არ არის ყველაზე დიდი კოზირი. „ლუშანიტე“ აღნიშნავს, რომ ახლა თვით რუსეთშიც, კერძოდ, ციმბირისა და შორეული აღმოსავლეთის რაიონებში, იჩინა თავი საშინაო სეპარატისტულმა ტენდენციებმა. ისინი თვლიან, რომ საკმაოდ მდიდარნი არიან საიმოსოდ, რომ დამოუკიდებლად, „უცენტროდ“ გაიტანონ თავი, თუმცა სოციალურ-ეკონომიკური ცხოვრების რეაღივი ისეთია, რომ უნდა განმტკიცდეს

ურთიერთობა და შენარჩუნებული იქნეს ერთიანი სახელმწიფო. გაზეთი „აქეფანსი“ აგრეთვე ვრცელ ინტერესს რუსეთის მშრომელთა სოციალისტური პარტიის ლიდერთან როი მედვედევთან, რომელიც გამოთქვამს აზრს, რომ „ქვეყანაში პრაქტიკულად არ არსებობს დიქტატორის დამყარების საფრთხე და ნებისმიერ შემთხვევაში მისი დამყარება უაღრესად რთული საქმე იქნებოდა“. მხარდაჭერა, რომლითაც სხვა ხალხებში სარგებლობს რუსეთის პრეზიდენტი, აისხნება უწინარეს ყოვლისა იმით, რომ მისი ლეგიტიმურობა, წინა პარლამენტისაგან განსხვავებით, უზრუნველყოფილია დემოკრატიული არჩევნების შედეგებით, — წერს გაზეთი „კრუა“. მრმპსნი. სომხეთის ჯანმრთელობის დაცვის მინისტრმა არა ბაბლოიანმა თავის რუს კოლეგასთან ედუარდ ნეჩაევთან სატელეფონო საუბრის დროს დიდი შემოთხუბა გამოთქვა მოსკოვის ამბების გამო და შესთავაზა... დახმარება როგორც მედიკამენტებით, ისე ექიმებით — სხვადასხვა პროფილის სპეციალისტებით. რუსეთის ფედერაციის ჯანდაცვის მინისტრმა ე.ნეჩაევმა, თავის მხრივ, დიდი მადლობა გადაუხადა კოლეგას შეთავაზებული წინადადებისათვის და აცნობა, რომ დღესდღეობით ასეთი დახმარების აუცილებლობა არ არის. დეგეშთა სააგენტო „ელვარსი“

ცხოვრება

— რამდენიმე სიტყვა თქვენი წინაპრების შესახებ.

— ჩვენები, რამდენადაც მე ვიცი, რუსეთურქეთის ომის დროს თურქეთიდან გადმოვიდნენ (1829—1833 წწ) და საქართველოში — წაღეს რაიონი. სოფელი გუმბათი — დასაწყისი. გამოდის, რომ ჩვენ საქართველოში საუკუნუნახევარზე მეტ ხანს ვცხოვრობთ. ჩემი წინაპრები მეცხოველეობასა და მიწათმოქმედებას მისდევდნენ. სოფელი გუმბათი მთლიანად კრძნებით არის დასახლებული და ზღვდ ცოტა ს.ს.ს. წინათ 350 კომლი ცხოვრობდა. ახლა 100-მდე კომლია დარჩენილი — ისინიც მხოლოდ მოხუცები და ხანშიშესული ხალხი. სოფელში 1973 წლამდე ფუნქციონირებდა ქართული საშუალო სკოლა, 1973 წლის შემდეგ კი გადაკეთდა რუსულ საშუალო სკოლად. დღესდღეობით სკოლაში 30 ბავშვი თუდა იქნება. სკოლიდან ბოლო ქართული გამოშვება მე და ჩემი კლასელები ვართ — ყველანი ქართული ორიენტაციისა და თბილისსა და მის ახლო-მახლო ქალაქებში დავსახლდით. როცა სკოლა რუსულად გადაკეთდა, ჩემი სოფლის ახალგაზრდობა უმადლეს საწავლებლებში ჩასაბარებლად უკვე რუსეთის სხვადასხვა ქალაქებში წავიდა და საცხოვრებლად იქ დარჩა. იმ პერიოდიდან დაიწყო სოფლის დაცლა.

1989 წლიდან, განსაკუთრებით კი მას შემდეგ რაც სოფელსა და ქალაქს შორის კავშირი გაწყდა (უზბოობა, უტრანსპორტობა, ყანალობა), ხალხი საბერძნეთისაკენ გაეშურა — ჯერ დროებით სამუშაოდ, მერე და მერე სამუდამოდ. რამდენიმე წელიწადში სოფელი გუმბათი, ალბათ, საერთოდ აღარ იქნება, რაც სამწუხარო რეალობაა. ჯერჯერობით კავშირი საბოლოოდ არ გაწყვეტილა — საბერძნეთში წასული ხალხი წინაპრების საულაკებსა და ნათესავების მოხმარებლად ჩამოიხს. ასე, მე მგონი, ერთი-ორი თაობა გააგრძელებს.

— ახლა საკუთარი ოჯახის შესახებ.

— დავიკონიწი 1980 წელს, მეუღლე მგავს ქართველი — მარიამ ჯანდევრი. ისიც ფიზიკოსია, უნივერსიტეტი აქვს დამთავრებული. გვაყვს ორი შვილი — 11 წლის ალექსანდრე და 6 წლის ელენე. ბიჭი ქართულ სკოლაში სწავლობს (კობახიძის სახელობის გიმნაზია).

— ბავშვებისათვის სახტლები კი ბერძნული დაგირქმევიათ.

— პოო, ეგრე გამოვიდა.

— მშობლები თქვენს გადაწყვეტილებაზე რა აზრის არიან?

— ჩემი მშობლები კვლავაც სოფელში ცხოვრობენ და არსად წახვალზე არ ფიქრობენ. სამშობლოს გამოცედა მათთვის ახლა შეუძლებელია. ხალხის უმრავლესობა საქართველოს თავის სამშობლოდ თვლის, მაგრამ ახალგაზრდებში მეორე ქვეცნობიერი გრძნობა მუშაობს, რომელიც გაბუდებით გაესხნება, რომ ჩვენ სხვა სამშობლოც გვაქვს.

— როგორ და როდის მიიღეთ საბერძნული?

ძნეთში გადასახლების გადაწყვეტილება?

— ბევრი ფიქრისა და ყოყმანის შემდეგ გადაწყვეტილება შემდეგს უაქტობა მამადებინა: პირველი — ჩემზე იმ გარემოებამ იმოქმედა, რომ ჩემს შინაგან პროფესიულ პოტენციალს დღევანდელ საქართველოში ვერ ვაყვან. რადგან მიკროელექტრონიკა დღეს ჩაქვედარია. ეს დარგი მითხოვს უზარმაზარ ხარჯებს, რაც საქართველოს, სამწუხაროდ, არ გააჩნია. ელემენტარული ექსპერიმენტების ჩატარებაც აღარ შეიძლება — განსაკუთრებულ.

საბერძნეთს საქართველოს სიყვარული არ გადამოქალაქს

ლევონი ბიორგის-კა ჩოპოზიძე. 37 წლის. ფიზიკოსი. ტაშნიკურ მმნიერებათა კანდიდატი. მუშაობდა თბილისის იმ. ჯანაშიაშვილის სახელმწიფო უნივერსიტეტში, მიკროელექტრონიკის ფიზიკური საშუაშვების კვლევით ლაბორატორიაში ბანქოშიშვების ბაზაზე.

სისუფთავის მასალები (რაც ამ დარგს ჭირდება) საქართველოში არ მოიპოვება. მათი შემოტანა კი რუსეთიდან არ ხერხდება. საბოლოოდ იმ დასკვნამდე მივედი, რომ საქართველოში, დაახლოებით, ხუთი წლის განმავლობაში მიკროელექტრონიკის დარგი 1989 წლის დონეზე ვერ მოვა. ეს ისეთი დავარდული ხუთი წელიწადია, რომლის შემდგომში აღდგენა ჩემს ძალებს აღემატება, ხუთი წლის შემდეგ, როგორც სპეციალისტი საერთოდ აღარ ვიარებებ. თანაც მეუხერხულება და ჩემს თავთან წინააღმდეგობაში ვეარდები — რომ ჩემი ძალების გამოძლეალება საქართველოს გარეთ მოხდება. წლებადღამდე კიდევ მქონდა იმის იმედი, რომ საქართველოში რაღაც შეიცვლიდა — ადამიანს შრომისა და ფიქრის დრო დაუდგებოდა. მაგრამ, სამწუხაროდ, ეს ესე არ მოხდა.

მეორე — შეიძლების მომავალი მანტრერესებს. მათი სწავლა-განათლებისა და ჯანმრთელობის საკითხები. ბავშვები მხოლოდ ქართულად ლაპარაკობენ, მაგრამ ასაკე დროს მათ ისიც. იგიან, რომ შერეული ბერძნულ-ქართული „მე“-ს მატარებლები არიან. ამასთანავე იმ პასუხისმგებლობასაც ვგრძნობ, რომ გადასახლება ბავშვებისათვის ძალიან რთული იქნება, თუმცა თვითონ ჩემში „საბოლოო“ დ არ არის გარკვეული, საბერძნეთში საშუალოდ მივედიარით თუ დროებით. ამ წუთში მე მაინც ვფიქრობ, რომ საქართველოდან დროებით მივედიარით.

მესამე — ვფიქრობ, ესეც სათქმელია.

მძიმე, რისიკიანი ნაბიჯის გადადგმა.

— საქართველოში თდესზე შევიწროება ხომ არ გაცდამენია?

— არასოდეს! არც ერთი წუთით, არც ერთ ვითარებაში. უშუალოდ ადამიანურ დამოკიდებულებებში არ მიგრძენია, რომ ჩემს სამშობლოში არ ვცხოვრობდი. ვიმეორებ. საქართველოში თავი შევიწროებულად და ზედმეტად არ მიგრძენია. თავს ყოველთვის საქართველოს ჭირისუფლად ვგრძნობდი და მთელი ჩემი ოჯახიც საქართველოს დეიქლ შეიძლება მიმაჩნია. საქმე ეს არ არის, მე ზღუდ სხვა რამეს ვხედავ — საქართველოში, დღეს მმართველ კლასში ერთი-ორი კაცი თუ, მოიძებნება. რომელიც სამშობლოზე ფიქრობს. მმართველი კლასი ისევ იმ მასლისაგან არის „გამოიწოწილი“, რომლის გადადნობასა და ახალი „ტიპის“ შექმნას დიდი დრო სჭირდება.

— და მაინც, საბერძნეთში წასვლა გადაწყვიტეთ...

— ამ მომენტისათვის. საქართველოსა და საბერძნეთს შორის საკმაოდ მჭიდრო ადამიანური და სატრანსპორტო კავშირებია და როცა წასვლაზე ვლაპარაკობ, იმავე დროს უკან დაბრუნებაზეც ვფიქრობ, მოთუქტეს, აქ ხომ ჩემი მშობლები რჩებიან — ეს კი, მოგეხსენებათ, მინდა თუ არ მინდა, ისეთი რამ არის, რომელიც გაბუდებით საქართველოზე მაფიქრებს.

დღესდღეობით საქართველოში ეკონომიკურად ყველაზე გაჭირებულად მაინც მეცნიერები ცხოვრობენ და თუ რაიმე დადებითი გადაწყვეტილებები ამ მიმართებით არ იქნება მიღებული, ბევრი მეცნიერი წავა საქართველოდან.

— თქვენმა მეუღლემ როგორდა გადაწყვიტა სამშობლოს დატოვება?

— ჩემი მეუღლისათვის ასეთი გადაწყვეტილების მიღება კიდევ უფრო ძნელი იყო. მაგრამ მისთვისაც ძირითადი მაინც შეიძლება და მათი მომავალია. ამან გადაწყვეტილი ასეთი

ენის პრობლემაც არა მაქვს — ბერძნული მშვენიერად ვიცი — ჩვენს სოფელში დღესაც ბერძნულ ენაზე ლაპარაკობენ.

— ადრე თუ ყოფილხართ საბერძნეთში?

— საბერძნეთში საქმიანი მივლინებით ორჯერ ვარ წამყოფი. განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი მეორე მივლინება იყო, რადგან მე და ჩემმა მეგობრებმა (ნაიო ჩიქოვანი, ზურა გინაშვილი, ტელევიზიიდან — ბადრი მდინარაძე, ჯუშუბერ გერაძიძე) გადაწყვეტიეთ, ქართულ-ბერძნული ურთიერთობების ამაღელად, დოქუმენტური ფილმი გაგვეკეთებინა. ბოლოდროინდელი პრობლემები უნდა ყოფილიყო წარმოჩენილი — უფრო მიგრაციის საკითხები. მაშინ ამ ფილმის გაკეთება არ მოხერხდა, ახლა კი ცდას არ დავაკლებ და ყველაფერს ვიღობ მის გასაყვებლად.

— საბერძნეთში სამუშაო თუ გელოდებოდა?

— არა, არ მელოდებდა, მაგრამ, მგონია, მაინც მოვახერხებ სპეციალობით სამუშაოს მოგნას. იმის გამო, რომ საბერძნეთი ევროპაშია ინტეგრირებული, სამუშაოს მოგნისა და წინსვლის ყოველგვარი თეორიული პერსპექტივა არსებობს, კონკრეტული გადაწყვეტილებები კი პირადად ჩემზეა დამოკიდებული. საბერძნეთის მთავრობა აქედან ჩასვლებს, როგორც შეუძლია, ისე ეხმარება — სოხუმელი ბერძნები გვბით წაიყვანეს და ღვთივლითაა სტატუსიც მიანიჭეს. — მიიღიხართ, უკან რა გრძნობთ? — საქართველოში ხშირად ჩამოვალ და ისიც არ არის გამოიცხული, რომ ჩემს სამუშაოდ სამშობლოდ ისევ საქართველო დარჩეს. მოკლედ, რომ გითხრობ, ჩემი ყოველდღიური საფიქრალი კვლავ საქართველო იქნება. როგორც ქართველებთან, ისე არაქართველებთან საქართველოს მომავალზე ძალიან ხშირად მილაპარაკია. მე მაინც მიმაჩნია, რომ ნებისმიერი ქვეყნის ძირითადი რესურსი ადამიანია. ეს ყველაზე მთავარი რესურსი საქართველოში არის, მაგრამ, სამწუხაროდ, ამ რესურსებზე პოლიტიკური და ეკონომიკური მოტივაცია საქართველოში ჯერჯერობით არ ხერხდება. ხალხს დღესაც ისევე უყურებენ, როგორც განვლილი ათეული წლების განმავლობაში — მას ჭანჭიკად მიიჩნევენ და არა შემოქმედად. მარტო ის ავიდოთ, რომ დღეს საქართველოში საბანკო სისტემის ჩამოყალიბება ვერ მოხერხდა და ათობით ბიზნესმენის ნიჭით დაჯილდოებული ადამიანი საქართველოს გარეშე წავიდა. თუ ადამიანია რესურსები ადამიანებისათვის საქმეს მოხმარდება, მაშინ საქართველოც მალე ევროპის განვითარებული ქვეყნების რიგში ჩადგება.

— მშვიდობით მგზავრობას ვისურვებთ.

— გმადლობთ.

ესაუბრა
ზურაბ ლომიანი

ლტოლვილითა შიარდი ნაკადით შექუჩებული გერმანიის მთავრობა იძულებული გახდა, მნიშვნელოვნად გაემცირებინა იმიგრანტთა მიღების წესები და ნორმები. 1993 წლის 1 ივლისიდან გერმანიაში ძალაში შევიდა ახალი საიმიგრაციო კანონი. ვიზიტით, ჩვენი მკითხველისათვის ინტერესმთქმელი არ იქნება ამ კანონის ზოგიერთი დებულების უფრო ღრმად გაცნობიერება.

გერმანია დასავლეთის სამყაროს ერთადერთი ქვეყანაა, რომლის კონსტიტუციაში დღემდე გაცხადებულია, რომ ყველა უცხოელს, რომელიც თავის ქვეყანაში დევნას განიცდის, უფლება აქვს, გერმანიაში თავშესაფარი ითხოვოს. ეს მუხლი ქვეყნის კონსტიტუციაში მერე მხოლოდ ომის შემდეგ შეიტანეს, როგორც ნაცისტების პოლიტიკაზე რეაქცია, პოლიტიკაზე, რომელმაც ათასობით გერმანელი აიძულა, გაეცლინათ სამშობლოს და სხვა ქვეყანაში გადასახლებულიყვნენ. ძირითადი კანონის ამ ფორმულირებამ, რომელიც უწინ სათანადოდ არ იყო კონკრეტიზებული, ბილი დროს ხელი შეუწყო გერმანიის ე.წ. „ლტოლვილთა ევროპულ ბანაკად“ გადაქცევას.

დღეს 80-მილიონიან გერმანიაში 8 მილიონი უცხოელი ცხოვრობს. იმ იმიგრანტთა რიცხვი, რომლებსაც საუბრად სურთ გერმანიაში დამკვიდრება, ბოლო 20 წლის განმავლობაში 10-ჯერ გაიზარდა. ეს ზრდა ნატომისებურად მიმდინარეობდა. მაშინ, როგორც სარკეში, აირეკლებოდა ის პოლიტიკური, სოციალური და ეკონომიკური კრიზისები, რომლებმაც შეძრა თანამედროვე სამყარო. თუ 70-იან წლებში გერმანიაში თავშესაფრის მაძიებელი არცთუ იყო მრავლად იყვნენ. 1980 წელს თურქეთში პოლიტიკურ არეულობებს ლტოლვილთა რიცხვის მნიშვნელოვანი ზრდა მოჰყვა. შემდეგ რამდენიმე წლით ეს პროცესი კვლავ შენდებოდა. ხოლო 1985 წლიდან მოყოლებული, როდესაც „ახოსაღელი“ ევროპა დაიწყო კომუნისტური მარქსიზმისაგან თავის დახსნა, გერმანიაში ლტოლვილთა რიცხვი განუსრულებლად იზრდება.

სტატისტიკურად ეს შემდგენილია გამოისახება. თუ 1971 წელს გერმანიაში სულ 5.4 ათასი ლტოლვილი ჩავდა, 1980 წელს მათი რიცხვი 107.9 ათასს გაუტოლდა. ხოლო 1992 წელს მან რეკორდულ მაჩვენებელს მიაღწია 438,2-ათას კაცს. ეს 71 პროცენტით მეტია წინა 1991 წელთან შედარებით. 1993 წლის მარტო პირველ სამ თვეში ქვეყანაში არსებულ ლტოლვილებს ჯამურად 118,1 ათასი კაცი დაემატა.

როდესაც საუბარია თავშესაფრის სასიებელ პორტზე, უნდა განვსხვაოთ ორი კატეგორია. ერთი — ნამდვილი პოლიტიკური დევნილები, მეორე — ე.წ. „ეკონომიკური“ ლტოლვილები, რომლებიც ცხოვრების სიღნაგობის გაქცეული, „თბილ ქვეყნებში“ ეძებენ პატივს.

„ცვივით“ დროს, სანამ შუა ევროპაში რკინის ფარდა იყო ჩამოფარებული, გერმანიაში ლტოლვილთა ძირითად მასას აღმოსავლეთ ევროპის სოციალისტური ქვეყნებიდან პოლიტიკური მოტივებით შევიწროებული პირები წარმოადგენდნენ. ვინაიდან ამ ქვეყნებში ადამიანის უფლებათა განვითარება დარღვევა ხდებოდა, აღმოსავლეთ ევროპულ ლტოლვილებს გერმანელები თავშესაფარს ყოველგვარი გართულებებისა და ფორმალუბების გარეშე აძლევდნენ.

გარდაქმნის ეპოქიდან დაწყებული, პოლიტიკური ზეწოლის შენეებას, თითქმის, უნდა შეემცირებინა ლტოლვილთა ნაკადი. მაგრამ მოხდა საპირისპირო. ლიბერალიზაციამ ყოველ სოციალისტურ ქვეყნებს უზუშეროდა, ეკონომიკური გაჭირვება და ამასთან დაკავშირებული სოციალური დაძაბულობა და ეთნიკური კონფლიქტები მოუტანა. ამას კი ლტოლვილთა რიცხვის მკვეთრი ზრდა მოჰყვა. ამ ხალხის ძირითადი მასა სწორედ გერმანიას მიჰყვება, რომელიც ეკონომიკური თვალსაზრისით საკმაოდ მიმზიდველი და დასავლეთისკენ მი-

მავალ გზაზე პირველი კაპიტალისტური ქვეყანაა. დღეს გერმანიაში თავშესაფრის მაძიებელია საერთო მასის თითქმის ასობლივად უმრავლესობა „ეკონომიკური“ ლტოლვილების კატეგორიას განეკუთვნება. განსაკუთრებით ბევრი ლტოლვილი ჩავიდა და ჩადის გერმანიაში ყოფილი იუგოსლავიის რესპუბლიკიდან და რუმინეთიდან.

ემიგრანტები მრავალ სირთულეს უქმნიან ქვეყნის მთავრობას. ბევრი მათგანი აღმოსავლეთის საზღვრებიდან არაღელვარულად შედის გერმანიაში და ისევ ავსებს მუშა-ხელის შავ ბაზარს, რომ არც კი წარმოადგენს მოთხოვნას თუნდაც ბიზნისობის უფლებას. ზოგიერთი ლტოლვილი სარგებლობს საშუაოთი გადატვირთული საიმიგრაციო სამსახურების დაბნეულობით და იმასაც კი ახერხებს, რომ თავშესაფრის მოთხოვნას ერთ-

არცთუ ისე შორეულ წარსულში ქართველთათვის საზღვარგარეთ, თუნდაც ტურისტად, გამგზავნა იშვიათობა იყო, ხოლო თუ მაჰანი უცხო ქვეყანაში სამუშაოდ გადასახლება იყო, ამაზე უფრო ღრმად დასახლება იყო. იმის შესახებ, რომელიც არ იყო კონკრეტიზებული, ბილი დროს ხელი შეუწყო გერმანიის ე.წ. „ლტოლვილთა ევროპულ ბანაკად“ გადაქცევას.

დღეს 80-მილიონიან გერმანიაში 8 მილიონი უცხოელი ცხოვრობს. იმ იმიგრანტთა რიცხვი, რომლებსაც საუბრად სურთ გერმანიაში დამკვიდრება, ბოლო 20 წლის განმავლობაში 10-ჯერ გაიზარდა. ეს ზრდა ნატომისებურად მიმდინარეობდა. მაშინ, როგორც სარკეში, აირეკლებოდა ის პოლიტიკური, სოციალური და ეკონომიკური კრიზისები, რომლებმაც შეძრა თანამედროვე სამყარო. თუ 70-იან წლებში გერმანიაში თავშესაფრის მაძიებელი არცთუ იყო მრავლად იყვნენ. 1980 წელს თურქეთში პოლიტიკურ არეულობებს ლტოლვილთა რიცხვის მნიშვნელოვანი ზრდა მოჰყვა. შემდეგ რამდენიმე წლით ეს პროცესი კვლავ შენდებოდა. ხოლო 1985 წლიდან მოყოლებული, როდესაც „ახოსაღელი“ ევროპა დაიწყო კომუნისტური მარქსიზმისაგან თავის დახსნა, გერმანიაში ლტოლვილთა რიცხვი განუსრულებლად იზრდება.

საზღვარგარეთის აგებები

საიმიგრაციო კანონმდებლობა

დროულად რამდენიმე უდერაღურ მხარეში წარადგენს.

გერმანიაში იმიგრაცია მარტო უცხოელების ჩასვლას როდი ნიშნავს. ყოველწლიურად სამშობლოში აღმოსავლეთ ევროპიდან თუ ყოფილი საბჭოთა კავშირის რესპუბლიკებიდან 250 ათასი ეთნიკური გერმანელი ბრუნდება. მართალია, სამართლებრივი თვალსაზრისით ისინი არავითარ პრობლემას არ ქმნიან, ვინაიდან მათ ლტოლვილთა კატეგორიას არ მიაკუთვნებენ და, როგორც ქვეყნის მოქალაქეებს, ისე განიხილავენ. მაგრამ მათი საცხოვრებელი და სამუშაო ადგილებით უზრუნველყოფა, სოციალური დახმარების გაწევა და გერმანული ენის სწავლება ხელს არ უწყობს ქვეყანაში სოციალური და ეკონომიკური სიტუაციის გაუმჯობესებას.

ლტოლვილთა ასეთი მოზღვაება დამატებით სირთულეებს უქმნის ქვეყანას, რომელიც ამჟამად გერმანიის გაერთიანებით გამოწვეული პრობლემების გადაჭრით არის დაკავებული. ნურც კი დაგვაიწყდება, რომ გერმანია დიდ დახმარებას უწევდა და უწევს განვითარებად და ყოფილი საბჭოთა კავშირის ტერიტორიაზე ახლადდაბო-

ცინებულ ქვეყნებს.

ეს ყველაფერი, ერთად აღებული, მძიმე ტვირთად აწევობდა ქვეყანას. ამიტომ 1993 წლის 1 ივლისიდან გერმანია იძულებული იყო, შემოეღო ახალი საიმიგრაციო კანონი, რომელმაც მნიშვნელოვნად გაამკაცრა უცხოელებისთვის თავშესაფრის მიცემის წესები და ნორმები. კონსტიტუციაში ემიგრანტებისათვის თავშესაფრის მიცემის უფლება, მართალია, ფორმალურად შენარჩუნებულია, მაგრამ ძირითადი კანონის შესაბამის მუხლში შეტანილი დამატებები და თანხლებული კანონები ფაქტობრივად შეუძლებელს ხდის ამას.

ახალი დებულების თანახმად, გერმანიაში თავშესაფრის უფლებით ვერ ისარგებლებენ ევროკავშირის ქვეყნების და იმ

რაოდენობით, რომ გერმანიის მიერ დაწესებული ასეთი ხელშეკრულებების დადება ჯაჭვურ რეაქციას გამოიწვევს. ლტოლვილთა ნაკადის თავიდან ასაცილებლად მისი მეზობლები თვითონაც ეცდებიან მოსახლერე სახელმწიფოებთან ანალოგიური ხელშეკრულებების გაფორმებას. გერმანია პოლიტიკის დოკუმენტის ხელმოწერისთანავე ვარშავა განაცხადა, რომ საიმიგრაციო ხელშეკრულებების დადების თაობაზე მოლაპარაკებებს დაიწყებს ყოფილ საბჭოთა რესპუბლიკებთან, კერძოდ, ლიტვასთან, უკრაინასა და ბელარუსთან. ასე რომ, არ არის გამორიცხებული, ამ ტალღამ, ადრე თუ გვიან, ჩვენამდეც მოაღწიოს.

ცალკე კატეგორიად არიან აგ-მოყოფილი ლტოლვილები კრიზისული რაიონებიდან, მაგალითად, იუგოსლავიის (მაგრამ არა სარბივ-

ლოდან). მუდმივი ნაცვლად ისინი დროებით, კონკრეტული თარიღებით შეზღუდულ თავშესაფარს მიიღებენ, რომლის გაგრძელების აუცილებლობას ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში რეგულარულად განიხილავენ. გერმანიას გადაწყვეტილი აქვს, ასეთი კატეგორიის დროებითი იმიგრანტების მიღების კვლევითი ევროგაერთიანების სხვა ქვეყნებთან შეთანხმოს.

უწინ ყოველ იმიგრანტს, რომელიც ოფიციალურად მოითხოვდა თავშესაფარს, კანონით ეკუთვნოდა საცხოვრებელი ფართით უზრუნველყოფა. ამის ქვეყანაში უცხოელთათვის განკუთვნილი უამრავი საერთო საცხოვრებელი განაღდა. საქმეებით გადატვირთული საიმიგრაციო სამსახურები თავშესაფრის მოთხოვნის საქმის განხილვას, როგორც წესი, სულ ცოტა 8-10 თვეს მაინც ანდობდნენ. ამ პერიოდში ლტოლვილი ყოველთვის უფლად დახმარებას იღებდა, რაც უზუშერობის დახმარების ტოლფასი იყო და 700 მარკას უდრიდა. უნდა აღვნიშნოთ, რომ გერმანიაში მინიმალური საარსებო შემოსავალი განიხილებოდა არა როგორც მარტო მოქალაქის, არამედ, როგორც ადამიანის უფლება. შესაბამისად იმიგ-

რანტი, მოუხდებოდა თავისი დაბალი უფლებრივი სტატუსი, უფრო სოციალურ დახმარებას იღებდა, როგორცაც თვით გერმანიის მოქალაქე. ამავ დროს იმიგრანტს ეძლეოდა შეღავათიანი ტალღები იაფიან სუპერმარკეტებში სურსათისა და ტანსაცმლის შესაძენად. გერმანიის მთავრობა თავად ზრუნავდა მის სამედიცინო მომსახურებაზეც. ამიტომ არ უნდა იყოს გასაკვირი, რომ ეს ყველაფერი ქვეყნის ბიუჯეტს მძიმე ტვირთად აწევობდა.

ახალი კანონმდებლობით უცხოელების მიერ თავშესაფრის თხოვნის განხილვის პროცედურა მნიშვნელოვნად შემცირდა და გამარტივდა. იმ პირებს კი, რომლებიც უარს მთავრებდნენ თავშესაფარზე, დაუყოვნებლივ გაასახლებდნენ ქვეყნიდან.

მკვეთრად შემცირდა ის სოციალური დახმარებაც, რომელსაც ლტოლვილები მათი საქმის განხილვის პერიოდში იღებდნენ. იმიგრანტთა ნაკადის შეზღუდვისა და მათი დახმარებისათვის განკუთვნილი თანხების შემცირების შედეგად გამოითავისუფლებული სახსრები იმ ქვეყნების ხელშეწყობას მოხმარდება, რომლებთანაც გერმანია ზემოხსენებულ საიმიგრაციო ხელშეკრულებებს დადებდა. პოლიტიკა უკვე მიიღო 100 მილიონი გერმანული მარკა უცხოელებისთვის საერთო საცხოვრებლების ასაშენებლად, ლტოლვილთა გადაადგილებისათვის კონტროლისა და აღრიცხვის ცენტრალიზებული სისტემის შესაქმნელად. გერმანია-პოლონეთის საზღვრის გასაზღვრებლად და პოლონეთის საიმიგრაციო სამსახურების პერსონალის კვალიფიკაციის ასაზღვრებლად.

გერმანიის სამართლებრივი სისტემის ერთ-ერთი თავისებურება ის არის, რომ ნებისმიერ ადამიანს, მათ შორის არა გერმანიის მოქალაქეს უფლება აქვს, თუ იმდენი წესით შეამოწმოს ადამიანის ტრაქტატის ნებისმიერი გადაწყვეტილება. უფრო კონკრეტულად კი ეს იმას ნიშნავს, რომ ნებისმიერი კატეგორიის იმიგრანტს შეუძლია, სასამართლოს სახით გაასაჩივროს საიმიგრაციო სამსახურების უარყოფითი გადაწყვეტილება. უწინ ასეთი პროცესები ზოგჯერ რამდენიმე წელს გრძელდებოდა. თანაც ლტოლვილი ამ პერიოდში გერმანიაში რჩებოდა და არავის ჰქონდა მისი ქვეყნიდან გაძევების უფლება. ამავ დროს სასამართლო ხარჯებს სახელმწიფო თავის თავზე იღებდა. დღეს, როგორც აღვნიშნეთ, ლტოლვილს თავშესაფარზე უარის მიღების შემთხვევაში უმაღლესი აქვეყნიდან, ხოლო თუ მან მაინც მოასწრო საპატივაციო საჩივრის შეტანა, გადაწყვეტილების საბოლოო მიღებას ის არა გერმანიაში, არამედ თავის სამშობლოში ან რომელიმე მესამე სახელმწიფოში დაელოდებოდა. თანაც, სასამართლოს ხარჯები მისი ახანაზღაურებელი იქნება. გერმანელი ექსპერტები კარაუდობენ, რომ საიმიგრაციო კანონის ასეთმა გამკაცრებამ სულ ცოტა 95 პროცენტით უნდა შეამციროს ლტოლვილთა ნაკადი.

და ბოლოს, გვინდა აღვნიშნოთ, რომ რეალურად ნაკარანხები, თითქმის და სისიციხლო მნიშვნელობის კანონების მიღება, ზოგიერთებისა არ იყოს, გერმანიის პარლამენტსაც კი უჭირს. კერძოდ, ამ ახალი საიმიგრაციო კანონის შემუშავებას, პროცესის დაწყების დღიდან პარლამენტის საბოლოო გადაწყვეტილებამდე, ლამის ორი წელი დასჭირდა. ოპოზიციაში აქაც, რა თქმა უნდა, მემარცხენე მიმართულების პარტიები და დაჯგუფებები იყვნენ.

დავით უჩაძე

A large, ornate cross, possibly a reliquary or a ceremonial cross, featuring a central figure (likely Christ) and intricate carvings. The cross is set against a dark background.

სტიქიური აწიღს

„ისტარემს სული ჩემი უფლისა მიმატო,
ბრძელმან შთამაცვა მე სამოსელი ცხოვრებისა ღა
ვკატთი
სისტარელისა შემოსესა მე“

თეთრი კვართი სიმბოლურად აღნიშნავს
ღვთიურ ნათულსა და მღვდლის უმიწო ცხოვრებას,
ხალთ სისხლისაური - სტრეფისამეღ მე ღვთისას.

აწ და მატადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამინ“
თელნი ატრთუე სიმბლუტად სელნიშვიდის მატადისა და სიმბრენს აღნიშნავს.

ამ ახალ თაობას ნამდვი-
ლად შესწევს უნარი სიახლე
შესძინოს ინსტიტუტის ინტე-
ლექტუალურ ტრადიციებს.

ქეთევან მინდაძე
მედიცინის მეცნიერებათა
კანდიდატი

ახალი საკონცერტო სეზონი გაიხსნა

ქვეყანაში შექმნილი უმძიმესი სა-
ომარი მდგომარეობის მიუხედავად,
თბილისის მუსიკალურ ცხოვრებაში
განცხიზნა საინტერესო საღამო-
ები.

წელს საქართველოს სახელმწი-
ფო დასახლებულმა სიმფონიურმა
ორკესტრმა საზოგადოებრივ გახსნა
საკონცერტო სეზონი. სეზონის გახსნა
ტრადიციულად ყოველთვის სახელმწი-
ფო თეატრში და ამალღებული განწყო-
ბილებით ტარდებოდა, მაგრამ ამჯე-
რად ეს კონცერტი ნამდვილად მოკლე-
ბული იყო ზეიმურობას და პირიქით,
მთელი თავისი განწყობილებით აირე-
კლავდა იმ დღეების ტრაგიკულ ქრო-
ნიკას.

კონცერტზე საინტერესო შესავა-
ლო სიტყვით გამოვიდა მუსიკისმცოდ-
ნე, პროფესორი ანტონ წულუკიძე,
ხოლო შემდეგ შესრულებული იქნა
ალექსი მაჭავარიანის დრამატული
ერთანწილიანი II სიმფონია და შედ-
გა ახალი სავიოლონჩელო კონცერ-
ტის პრემიერა, რომელიც ბრწყინა-
ვლედ წარმოადგინა ცნობილმა ქართ-
ველმა მუსიკოსმა, თბილისის სახელმ-
წიფო კონსერვატორიის პროფესორ-
მა — თამარ გაბარაშვილმა.

კონცერტის მეორე განყოფილე-
ბაში ატყდა ჩაიკოვსკის „პათეტი-
კური“ სიმფონია. ეს მონუმენტური
ლარიკული ტრაგედია, რომელიც
დრამა ფალოსოფიური კონცეფციით
კომპოზიტორის სულის აღსარებას
გამოხატავდა, სიცოცხლისა და სიკე-
ლის დაპირისპირებით, თითქმის
სწორედ ჩვენი საზოგადოების უდი-

დეს ტიპიკულ გადმოგვიცემდა.

კონცერტს უძღვებოდა შესანი-
შნავი ქართველი დირიჟორი, ვახტანგ
მაჭავარიანი, რომელიც საქართვე-
ლოს არცთუ ისე ხშირი სტუმარია.
იგი დიდი ძალისხმევით და პროფესი-
ული სიღრმით მიუღდა ამ მძიმე ვითა-
რებაში კონცერტის ჩატარებას. მისი
პირადი ინიციატივით და საქართვე-
ლოს სახელმწიფო დამსახურებული
სიმფონიური ორკესტრის მხარდაჭე-
რით წარმოიშვა იდეა, ბლოკადში
მყოფი სოხუმელებისა და მათი დამე-
ველებსათვის ადგილზე ჩატარებო-
ნათ კონცერტი, მაგრამ ეს სურვილი
ტექნიკურად შეუძლებელი აღმოჩნ-
და. მიუხედავად ამისა, მთელი საღა-
მო გამოხატავდა იმ დიდ თანაგრძო-
ბასა და მხარდაჭერას, რასაც განიც-
დიდა თითოეული მუსიკოსი და მსმე-
ნელი.

იმ საღამოს, შეიძლება ითქვას,
შედგა საქართველოს სახელმწიფო
დამსახურებული სიმფონიური ორკე-
სტრის მეორედ დაბადება, ვინაიდან
ბოლო პერიოდში წარმოქმნილი გარ-
კვეული წინააღმდეგობების გაძლე-
ვის შედეგად იგი განახლებული სა-
ხით წარსდა მსმენელის წინაშე. ეს
კონცერტი ძალზე საპასუხისმგებლო
იყო ორკესტრის ცხოვრებაში, რო-
გორც პოლიტიკური, ასევე მხატვრუ-
ლი თვალსაზრისითაც. მას უნდა შეე-
ნარჩუნებინა თავისი სახელი და დაე-
მტკიცებინა არსებობის აუცილებ-
ლობაც, რაც წარმატებით იქნა გადა-
წყვეტილი დირიჟორ ვახტანგ მაჭავა-
რიანისა და მთელი ორკესტრის უდი-
დესი მონდობის, შეიძლება ითქვას,
საბრძოლო სულისკვეთებისა და
პროფესიული სამართლიანობის თან-
ხედრით. ეს იყო ამ კოლექტივისა და
მასეტრის პირველი გამარჯვება, რაც
ვგონებ, მათი მომავალი თანამშრომ-
ლობის, და საერთოდ, ორკესტრის
მომავალი წარმატებების საწინდა-
რია.

მარინა ბაგაშვიძე
მუსიკისმცოდნე

ვახტანგ მაჭავარიანი:

შეხვედრით XXI საუკუნის ფონი

მისი სახელი პროგრამებში ისე-
თი კორიფეების გვერდით ჩნდება,
როგორებიც არიან მოსწერატი კაბა-
ლე, კატია რიჩარდელი, ელადიმერ
ატლანტოვი, სოსე კარენასი, პლა-
ჩიდო დომინგო...

ქართველი დირიჟორი — ვახ-
ტანგ მაჭავარიანი მოღვაწეობს სა-
ფრანგეთში, შოტლანდიის ოპერაში,
გამოდის ლონდონის სამეფო ფილა-
რონიის ორკესტრისა და მანჩესტერ-
ის პალეს ორკესტრში, ესპანეთის
ქალაქ ბილბაოში, იტალიაში. აპი-
რებს იაპონიასა და ტაივანში შემო-
ქმედებით მოგზაურობას.

მის შესახებ უცხოეთის პრესა
წერს:

„ვახტანგ მაჭავარიანის ზეზუნე-
ბრივი ხელმძღვანელობით. შოტლან-
დიის ოპერის მსახიობებმა გააოგნა
მაყურებელი“. (ფურანალი „ოპერა“)
„მრავალრიცხოვანი, ყურადღე-
ბიანი აუდიტორია თითქმის აფეთქდა
შოსტაკოვიჩის მეათე სიმფონიის უძ-
მიერესი შესრულებით.“ (ადრელი
ტელეგრაფი)

... და ქართველი დირიჟორის
ვ. მაჭავარიანის ხელმძღვანელობით
მათი შეუძლებელი მოახერხეს. მისი
დემონური ენერგია და დასამახსოვ-
რებელი სიძლიერე მთელ საღამოს
მოქმედებდა... (მანჩესტერის ლამის
ამბები)

ამჟამად ვახტანგ მაჭავარიანი
საქართველოში იმყოფება. გადაწყ-
ვიტეთ, რამდენიმე კითხვით მიგვემა-
რთა მისთვის:

— როგორ მოხდა, რომ
თქვენი მოღვაწეობა ძირითადად
უცხოეთში წარიმართა?

ყველაფერი დაიწყო 1984
წელს ჩემი პეტერბურგის მარის

თეატრში თანამშრომლობით (მაშინ-
დელი კიროვის სახელობის თეატრი).
მიწვეული ვიყავი მამაჩემის ალექსი
მაჭავარიანის პალეტ „მეფისტოფოს-
ნის“ დასადგმელად. ამ სამუშაოს
შემდეგ დაიწყო მიწვევები და მალე
მოსკოვის დიდ თეატრში ვიდირიჟო-
რე „ტოსკა“. მარის თეატრში ოლეგ
ვინოგრადოვმა მიმინვია და შემდეგ,
შვიდი წლით დამტოვა იური ტემი-
რანოვმა. ამ თეატრთან ერთად
გავედი პირველად პარიზში გასტრო-
ლებზე. აქ დიდი წარმატება მხვდა,
რის შემდეგაც გამოიჩინა ბრწყინ-
ვალე იმპრესარიო და შემომთავაზეს
შოტლანდიის ოპერაში წარმოდგენის
მუსიკალური დადგმა... გლახოვში
ისევ ვინოგრადოვთან ერთად დავედი
სტრავინსკის ბალეტი „პეტრუშკა“. მას
შემდეგ ხშირად მიწვევენ შოტ-
ლანდიის ოპერაში, რამაც მთელ დიდ
ბრიტანეთში გამიხსნა გზა და რად-
განაც ეს ქვეყანა მსოფლიოს მუსი-
კალურ ცენტრს წარმოადგენს, ვახ-
ტანგ მაჭავარიანი სხვა ქვეყნებიდა-
ნაც.

— მთავარ დირიჟორად
ბრუნდებით თბილისში?

— მთავარ დირიჟორობას არ
ვაპირებ. საერთოდაც წინააღმდე-
გი ვარ პეგემონური, მოძველებუ-
ლი ხელმძღვანელობის მეთოდისა.
მეამ ორკესტრის უბრალო მეგო-
ბარი ვარ და როცა სურვილი
ექნებათ, ყოველთვის მათთან ვიქ-
ნები. ისე კი მიმარჩია, რომ ორ-
კესტრის სისტემატურად უნდა პყა-
ვდეს მინეველი დირიჟორი, აუცი-
ლებელია ბევრ სადირიჟორო სკო-
ლას ვხიაროს, რომ განვითარდეს
და შემოქმედებითად გაიზარდოს.
ეს აუცილებელია ორკესტრისთვის.

ესაღბრა

606(1) სპან(1)

ჭადრაკი

ფიშარი — პოლგარი? უნდა დაველოდოთ!

რესით დაელოდნენ ლეგენდარული ამე-
რიკელის მომდევნო შეხვედრებს.

გავიდა ერთი წელი და „დიდ ბობის“
ერთი პარტია კი არ უთამაშია. ვის
შეიძლება შეხედეს იგი?

კასპაროვს?

გასაგებია, მსოფლიოს მეთერთმეტე
და მეცამეტე ჩემპიონებს ერთმანეთთან
არასოდეს უთამაშიათ, მაგრამ მათი
შეხვედრა ახლანდელ პირობებში, ეტყო-
ბა, გამოიკვეთილია. საქმე ის არის, რომ
ფიშარის აზრით, კასპაროვის მატჩები
მსოფლიო პირველობაზე გაყალბებული
იყო, ეს კი საქარაკო ხელოვნების
წინაშე უდიდესი დანაშაულია. ზოგი
მიმომხილველის აზრი, კასპაროვი „ახლა-
ნდელ ფიშარს“ დიდი ანგარიშით დაა-
მარცხებდა, რომ შარშანდელ მატჩში
სპასისთან ამერიკელს ბევრი შეცდომა
მოსდიოდა და ა.შ. შეცდომები, რასა-
ვირველია, იყო მაგრამ ისიც ვთქვათ,
რომ 20 წლის „გამოტოვების“ შემდეგ
ბობი მაინც მეტისმეტად ძლიერად
თამაშობდა, იგი არც ისე ხნიერია
(დაიბადა 1943 წლის 9 მარტს) და
კასპაროვს თუ უახლოეს წლებში შეხვდა,
ეს მატჩი ჭადრაკის ისტორიაში ყველა
შემთხვევაში განსაკუთრებულ ადგილს
დაიკავებს.

კარპოვს?

ეს მატჩი არც ისე არარეალურია,
როგორც ერთი შეხედვით ჩანს. ამასწი-
ნათ რუსეთის საჭადრაკო ფედერაციის
პრეზიდენტი, ისტატ ე-ნი ბებჩუკ

პკითხეს, რას იტყვი ამ შესაძლებელი
შეხვედრის შესახებ. პრეზიდენტის თქმით,
ფიშარის ყველა ფინანსური მოთხოვნა
დაკმაყოფილებული იქნება, თუკი, რა
თქმა უნდა, იგი მოისურვებს კარპოვთან
თამაშს. „როცა ფიშარი 50 წლისა
შესრულდა, — განაცხადა ბებჩუკმა, —
ჩვენთან მოვიდა“ ერთი მეცენატი და
შემოგვთავაზა 120 ათასი დოლარი, რათა
ამერიკელი მოსკოვში მიგვეწვია, გასტ-
როლები მოგვეწყო და, მისი დაბადების
დღეც“ საზეიმოდ აღგვენიშნა. სამწუხა-
როდ, ფიშარმა არ მოისურვა ჩვენთან
ჩამოსვლა“.

70-იან წლებში ფიშარის ყოველგვარ
ცდას, მას შემდეგ, რაც მას მსოფლიო
ჩემპიონობა ჩამოართვეს, შეხვედრადა
კარპოვს, განხორციელდება არ ეწერა.
კარპოვს თუ დაუფრებთ, მასაც არა-
ნაკლებ სურდა თამაში, მაგრამ ყოვლი-
სშემძლე საკავშირო სპორტკომიტეტი
ამის ნებას არ აძლევდა.

ვინმეს ახალი თაობიდან? გელფანდს,
კამსკის, ანანდს?

როგორც საზღვარგარეთული პრესა
იუწყება, ფიშარის ყოველგვარი მატჩი
გეტერანებთან 70 წლის სვეტოზას
გლიგორიჩთან და თუნდაც 58 წლის
ბენტ ლარსენთან, რომელიც — ახლა
საგრძნობლად დაუსტრდა, რაიმე ინტე-
რესს არ გამოიწვევდა. აი, ახალი
თაობის დიდოსტატებთან თამაში კი
სულ სხვაა. ყველა მათგანი ლეგენდარულ
ბობის სიაშივებით შეხვედრება,

მაგრამ ფიშარმა შეიძლება თავი შეიკა-
ვოს, ყოველ შემთხვევაში, რამდენიმე
ხნით მაინც. რაც არ უნდა იყოს, ფიშარს
ჯერ კიდევ სჭირდება ზოგი გარღვეული
„ნაჭერის“ ხელახლა დაკვლევა და „განა-
ხლება, ამას კი დრო უნდა. და მაინც,
არის ერთი — მატჩი, რომლის გამართვა
მიმომხილველებს სრულიად რეალურად
ეჩვენებათ. მით უმეტეს, რომ მეტოქე
იქნება „ქალთა ფიშარი“ — 17 წლის
იულით პოლგარი. გულშემატკივრები
კარგად იცნობენ ამ ნამდვილად ფენო-
მენალური ძალის დიდოსტატს, რომელმაც
ეს უმაღლესი წოდება მოიპოვა... ფიშე-
რზე ადრე, 15 წლის ასაკში. მიმდინა-
რეობს ხანგრძლივი მოლაპარაკება ამ
შეხვედრის პირობების შესახებ. ბობი,
ჩვეულებისამებრ, ფრთხილობს, მაგრამ
ორგანიზატორებმა წამოაყენეს მეტად
დამაჯერებელი „არგუმენტი“ — სამატჩო
ფონდი 6,5 მილიონი დოლარის ოდენო-
ბით, რაც გაცილებით მეტია, ვიდრე
კასპაროვ-შორტისა და კარპოვ-ტიმანის
მატჩების პონორარი, ერთად აღებული.
ეს, მით უფრო, გასათვალისწინებელია,
რომ ფიშარი-სპასკის შეხვედრის ორგანი-
ზატორმა, იუგოსლავიელმა მილიონერმა
ეზდიმირ ვასილევჩიმა ორივე მოატყუა
და მათ ალექსი პონორარი არ
გადაუხდა. ვასილევჩი, დიდი ბანკის
პატრონი, უნდა ვიფიქროთ, გამოინაკლი-
სია. ფიშარმა ითამაშოს, თორემ მეცე-
ნატი ყოველთვის გამოჩნდება, — ასე
ფიქრობენ საქარაკო მიმომხილველები.
ერთი სიტყვით, ექსპერტები ელო-
დნენ ფიშარის კლავ მიუღებდა საჭადრაკო
დაფას. მოკლე ხანში შეეცდობოთ, როდის
და ვისთან!

გივი ბამრაქიძე

ბახსოვდეთ:

რეკლამა „კოკა-კოლას“
გვერდზე ყველაზე
პრესტიჟულია !

სხვადასხვა სახის პროდუქციის ექსპორტი და იმპორტი საფრანგეთსა და გერმანიაში, საქონელზე ექსკლუზიური უფლებების გადაცემა, იურიდიული და საავტორო დოკუმენტაციის გაფორმება, რეკლამა — ამ და სხვა მრავალი სახის მომსახურებას გთავაზობთ ფირმა

TIVO

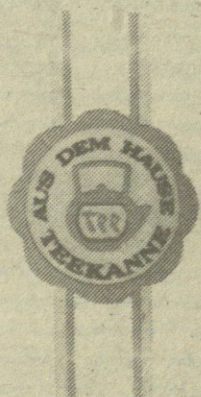
მისამართი: გერმანიაში: D-66740 Saarlouis, St. Avolderstr. 69
Tel. (49) 6831
Fax (49) 6831
საფრანგეთში: F-57503 StAvold (CEDEX)
Route De Longeville B.P. 96
Tel. (33) 87/292970
Fax (33) 87/913978
Telex 860318

IGA INTERNATIONAL

ფირმა „აი-გი-ეი“-ს საქართველოში და მის კარგებს გარეთ იმპორტი, როგორც საიმედო პარტნიორს. კომერციული პროდუქციის გარანტირებული მიწოდება, ტვირთების გადატანა, იურიდიული და სხვა სახის მომსახურება — „აი-გი-ეი“-სთან პარტნიორობა განვიმტკიცებთ თქვენი ბიზნესის წარმატებისადმი რწმუნას.

მისამართი: 380079 თბილისი, ჭავჭავაძის გამზ. N 50
ტელ.: 22-39-79, 23-03-99, 29-46-25, 29-45-30
ფაქსი: (8832) 223999

ფირმა „თეეჟანას“ შავმა ჩაიმ კარგა ხანია, სახელი გაითქვა მთელს მსოფლიოში. გარდა ამისა, ფირმა ამზადებს ასკილის, პიტნის, გვირილისა და ხილის ნაყენის დასამზადებელ კონცენტრატებს. „თეეჟანას“ პროდუქციის შემოტანის ექსკლუზიური უფლება ეკუთვნის ფირმა „კოკა-კოლა კავკასიონს“, რომელიც დაინტერესებულ პირებს სთავაზობს „თეეჟანას“ პროდუქციის მიწოდებას საქართველოს და რუსეთის, აგრეთვე CHH-ს ნებისმიერ ქვეყანაში. „თეეჟანას“-ზე ყველგან მაღალი მოთხოვნილებაა!

მისამართი: წერეთლის გამზ. N 114
ტელ.: 34-26-20

ფირმა „აბო“

გთავაზობთ საბრავერო მომსახურებას ყველაზე დაბალი პრიციპით. ფირმა „აბო“ თქვენი საქმიანობის საიმედო გარანტია.

ფირმა „აბო“ თქვენ დაგიზოგავთ ფულს, დროს და ენერგიას. მისამართი: თბილისი, კავკასიის ბიურო, ოთახი N 309

როგორც მოგეხსენებათ, ჩვენი გაზეთის ფურცლებზე ფირმა „კოკა-კოლას“ ხელშეწყობით დაიწყო ყოველისმცოდნეთა პირველი ეროვნული ჩემპიონატი, რომელიც ჩატარდება ორ წრედ — სისტემით „შემოდგომა-გაზაფხული“. ჩემპიონატის თითოეული წრე თორმეტი ტურისგან შედგება. გამარჯვებულს საქართველოს ეროვნული დამოუკიდებლობის დღეს — 26 მაისს გადაეცემა სუპერპრიზი, რომლის შესახებაც ამჯერად მხოლოდ ის შეგვიძლია გითხრათ, რომ იგი ყოველმხრივ შეეფერება „კოკა-კოლას“ ეკონომიკურ პრესტიჟსა და საერთაშორისო ავტორიტეტს.

ბათავაზობთ პირველი წრის თამაშბას:

1. „გეგნისტკაოსანი“	7. ავტომობილი
2. თანამედროვე ესტრადა	8. ფეხბურთი
3. ანტიკური კულტურა	9. საოპერო ხელოვნება
4. საქართველოს გეოგრაფია	10. კოსმოსი და თანამედროვე მეცნიერება
5. ბიბლია	11. ფლორა და ფაუნა
6. კინო და თეატრი	12. ყველაფერი „კოკა-კოლას“ შესახებ

თითოეული სწორი პასუხი დასდება ერთი ქულით. მაშასადამე, ყოველ ტურში ქულათა შესაძლო მაქსიმალური რაოდენობა თორმეტია, პირველ წრეში — 144, ხოლო მთელ ჩემპიონატში — 288.

პასუხების გასაცემად და რედაქციაში გამოსაგზავნად ჩემპიონატის მონაწილეებს ეძლევათ 14 დღე. შეკითხვების დაბეჭდიდან ორი კვირის თავზე შეწყდება წერილების მიღება და გაზეთში გამოქვეყნდება სწორი პასუხები. პერიოდულად მოგაწვდით ინფორმაციებს ჩემპიონატის მიმდინარეობის შესახებ, წარმოგიდგენთ დაწინაურებულთა სატურნირო მდგომარეობას.

პირველი წრის ლიდერი, რომელიც დეკემბრის ბოლოს გამოვლინდება, მცირედი წამახალისებელი პრიზის სახით თავის საახალწლო სუფრას 100 ბოთლი „კოკა-კოლაით“ დაიმშვენებს, მეორე და მესამე ადგილებზე შეიღწენ შესაბამისად 60 და 40 ბოთლს მიიღებენ.

ჩატარდა პირველი ტური. მასში მონაწილეობა მიიღეს სხვადასხვა პროფესიისა და ასაკის ადამიანებმა. დიდმა ნაწილმა ძირითადად სწორად უპასუხა დასმულ შეკითხვებს. საერთო შედეგებს ორი ტურის შემდგომ გამოვაქვეყნებთ. ამჟამად კი გთავაზობთ I ტურის სწორ პასუხებს და II ტურის კითხვებს.

I ტურის პასუხები:

1. როსტევენიას და ავთანდილის ნადირობის დროს; 2. ავთანდილი სწერს ფრიდონს მის მონებზე; 3. ფატმანა; 4. ორგულისა და მოლაღატის სამსახურში ჩაყენება; 5. როსტევენი; 6. გული; 7. ტარიელი ეუბნება ავთანდილს; 8. ავთანდილი; 9. 20—21; 10. ავთანდილი; 11. ხატაეთს მოლაშქრენი; 12. „კოკასა შიგან რაცა დგას, იგივე წარმოსდინდების!“

ყოველისმცოდნეთა ჩემპიონატი

II ტური 7.10.93

თამა „საოპერო ხელოვნება“

კითხვები:

1. პირველი ოპერა მუსიკის ისტორიაში; 2. რუსული კლასიკური ოპერა, რომელიც თბილისში უფრო ადრეა დადგმული, ვიდრე პეტერბურგში; 3. ოპერა, რომელიც დაწერილია გერმანელი კომპოზიტორის მიერ ფრანგი მწერლის რომანის მიხედვით, რომლის მოქმედება ინგლისში ხდება და იტალიურად იმდებდა; 4. პირველად ვინ წამოაყენა ქართული ეროვნული ოპერა? 5. ვინ დაწერა ყველაზე მეტი ოპერა? 6. რომელი ქართული ოპერა დაიწყო პირველად საქართველოს ფარგლებს გარეთ და როდის მოხდა ეს? 7. კლასიკური კომპოზიტორის ოპერა ქართულ-სბერეულ სიუჟეტზე; 8. ნაპოლეონის საყვარელი ოპერა; 9. რუს კლასიკოს კომპოზიტორთაგან ვის აქვს დაწერილი ყველაზე მეტი ოპერა? 10. დანტეს „ღვთაებრივი კომედიის“ სიუჟეტებზე დაწერილი ოპერები; 11. ორი ცნობილი ოპერა იდენტური სახელწოდებით; 12. საოპერო თეატრი, რომელშიც მხოლოდ ერთი კომპოზიტორის ოპერები იდგმება.

პასუხები:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____
11. _____

— მიიღება მხოლოდ „კავკასიონიდან“ ამოჭრილი და გარკვევით შევსებული ბლანკები.

— პასუხების მიღების ბოლო ვადაა 29 ოქტომბერი — 16 სთ. 00 წთ.

ჩვენი მისამართი: 380009 თბილისი, პეტრიაშვილის ქ. 7, ტ. 29—37-75

ფირმა „კოკა-კოლა“ და გაზეთი „კავკასიონი“ გისურვებთ წარმატებას!

სახელი, მამის სახელი, გვარი: _____
ასაკი: _____
პროფესია: _____
მისამართი, ტელ.: _____

D G F

ბათავაზობთ:

- ევროპული დონის დიზაინს;
- ბინების, ოფისების, კაფე-ბარების, რესტორნების ინტერიერების მაღალ დონეზე მოწყობას;
- ყველა სახის საპროექტო, სარეკლამო, სამხატვრო-პოლიგრაფიულ მომსახურებას;
- სარეკლამო ვიდეო-რგოლების, საფიზიკო ბარათების, ბლანკების დამზადებას;
- თქვენთვის შეიძლება საფირმო ნიშნებს, ემბლემებს, სასაქონლო ნიშნებს და ა.შ.

გახსოვდეთ: თქვენ არც ისე მდიდრები ხართ, რომ უქმად ფლანგოთ დრო და ფული. ამიტომ დაგვირგეთ: 29—81-87 ან 96—91-21.